

- §16a-miljøgodkendelse til
Lillegård
Præstegårdsvejen 3
3700 Rønne

Kolofon: Bornholms Regionskommune; oktober 2024
Sagsnummer: 21/614
Udarbejdet af: Center for Miljø, Plan og Kultur
Sagsbehandler: Helle Thers/Katrine Høst (naturafsnit)
Kortbilag: Geodatastyrelsen

§ 16A MILJØGODKENDELSE

til

Lillegård

Præstegårdsvejen 3, 3700 Rønne

Gyldighed

Denne tilladelse meddeles efter § 16 a, stk. 2 i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 520 af 1. maj 2019 med senere ændringer.

Tilladelsen gælder fra annonceringsdatoen den 15. oktober 2024.

DATABLAD

Titel:	§ 16 a tilladelse til Lillegård
Tilladelsen omfatter:	Svineproduktion med smågrise og slagtesvin Produktionsareal: 3.025 m ² stalde
Dato for tilladelse:	15. oktober 2024
Husdyrbrug:	Lillegård, Præstegårdsvejen 3, 3700 Rønne
Matrikelnummer og ejerlav:	3a Vestermarie m.fl.
Ejendomsnummer:	40000265690
CVR-/P-nummer:	11827446/1000283540
CHR-nummer:	92779
Ansøger og ejer:	Torben Blem Kofoed
Adresse:	Præstegårdsvejen 3, 3700 Rønne
Kontaktoplysninger:	Tlf.nr. 23410243; e-mail: mail@tillegaard.dk
Konsulent:	Kirsten V. Kyndesen, VKST, Rønnevej 1, 3720 Aakirkeby, kvk@vkst.dk .
Tilsynsmyndighed:	Bornholms Regionskommune, Center for Miljø, Plan og Kultur, Skov- løkken 4, 3770 Allinge
Kontakt tilsynsmyndighed:	Tlf. 5692 0000; e-mail: nfm@brk.dk ; Hjemmeside: www.brk.dk

INDHOLDSFORTEGNELSE

Datablad	3
Indholdsfortegnelse	4
1 Resumé	6
2 Tilladelsen med vilkår	7
2.1 Afgørelse om tilladelse efter husdyrbruglovens § 16 a	7
2.2 Ansøgning om tilladelse og eksisterende produktion.....	7
2.3 Vilkår for driften	8
2.4 Gyldighed – udnyttelse og bortfald.....	12
2.5 Retsbeskyttelse og revurdering.....	12
2.6 Offentlighed	12
2.7 Klagevejledning	13
3 Beliggenhed og landskabelige forhold	14
3.1 Bygninger og faste afstandskrav	14
3.2 Bygge- og beskyttelseslinjer og placering i landskabet	17
4 Husdyrproduktion	20
4.1 Husdyrhold og staldanlæg	20
4.2 Produktion og håndtering af husdyrgødning	22
5 Ressourceforbrug	23
5.1 Foder og foderopbevaring	23
5.2 Vand	24
5.3 Energi	24
5.4 Diverse hjælpestoffer	25
6 Reststoffer	25
6.1 Spildevand.....	25
6.2 Affald	26
7 Gener fra husdyrbruget	27
7.1 Lugt	27
Støj og rystelser	29
7.2 Støv	30
7.3 Lys.....	30
7.4 Fluer og skadedyr.....	31
7.5 Transport	31
8 Ammoniaktab og naturpåvirkning	33
8.1 Ammoniakemission og BAT-krav	33

8.2	Påvirkning af naturområder	35
9	Mulige driftsforstyrrelser og uheld	45
10	Egenkontrol og dokumentation	48
11	IE-brug	49
12	Samlet vurdering	50
13	Bilag	51
	Bilagsoversigt:	51
	Bilag 1.Produktionsareal i ansøgt drift og nudrift	52
	Bilag 2.Produktionsareal i 8-årsdrift	53
	Bilag 3. Beregningspunkter til naturarealer	54
	Bilag 4. Beredskabsplan for Lillegård.....	55
	Bilag 5. Modtagne høringssvar i 2. offentlighedshøring og kommunens bemærkninger.....	57

1 RESUMÉ

Torben Blem Kofoed ansøger hermed om husdyrtilladelse i henhold til husdyrbruglovens § 16 a til godkendelse af produktionen på ejendommen Lillegård, Præstegårdsvejen 3, 3700 Rønne

Produktionen af slagtesvin på Lillegård ønskes godkendt efter den nye miljøregulering (stipladsmodellen). Der foretages ingen ændringer af staldanlægget. Den eksisterende godkendelse er en §12-miljøgodkendelse fra 2010, hvor der er givet tilladelse til en produktion på 16.050 slagtesvin (30-107 kg). I forbindelse med udvidelsen blev der givet tilladelse til opførelse af en ny stald. Der blev givet tilladelse til forlængelse af udnyttelsesfristen og den nye stald blev opført i 2014.

Ansøgt drift omfatter slagtesvineproduktion i eksisterende stalde. Det samlede produktionsareal udgør 3.025 m².

Husdyrgødningen fra produktionen opbevares i eksisterende gyllebeholdere på ejendommen.

Ansøgningen er indgivet i henhold til husdyrbruglovens § 16 a og er indsendt til Bornholms Regionskommune gennem det elektroniske ansøgningssystem husdyrgodkendelse.dk (skema nr. 225512).

Staldene overholder de krævede mindsteafstande til nabobeboelser og beboelsesområder, vandforsyningsanlæg, vandløb og søer, veje, levnedsmiddelvirksomhed, beboelse på ejendommen og naboskel.

Der ændres ikke på produktionen i forhold til nuværende drift og dermed øges lugtemissionen ikke i ansøgt drift. Lugtgenekravet er opfyldt til enkeltbeboelse og samlet bebyggelse (lokalplan), mens kravet til nærmeste byzone Vestermarie kan opfyldes med 50 % reglen. I godkendelsen fra 2010 blev der udarbejdet en OML-beregning, der viste at lugtgenekravet kunne opfyldes i forhold til byzone under forudsætning af at luften fra stald 2 blev renset. I den eksisterende godkendelse er der stillet vilkår om luftrensning, der skal fjerne min. 63 % af lugten og 50% ammoniakken fra stald 2. Dette krav er opfyldt med en biologisk luftrenser (Bio Flex renser fra Skov A/S).

På baggrund af ejendommens beliggenhed og beskrivelsen af driften samt at der ikke foretages ændringer, forventes produktionen ikke at forårsage væsentlige gener for naboer og forbipasserende i form af støv, støj og rystelser, lys, transport eller forekomst af skadedyr. Tilsvarende vurderes husdyrbrugets brug af ressourcer (herunder foder, energi og vand) samt håndtering af reststoffer (herunder affald og spildevand) ikke vil give anledning til en væsentlig miljøpåvirkning.

I ansøgningen er der foretaget beregninger af den samlede ammoniakudledning fra produktionen og dennes påvirkning af omkringliggende naturområder. Idet der ikke foretages ændringer i produktionen, øges udledningen ikke fra staldene. Det vurderes derfor, at det ansøgte, ikke vil forårsage væsentlig påvirkning af ammoniakfølsomme naturområder i området.

Ammoniakudledningen fra husdyrbruget må ikke overskride et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT). Kravet til BAT opfyldes ved hjælp af teknologien luftrensning.

I tilladelsen er der redegjort for de miljømæssige konsekvenser af det ansøgte og husdyrbrugets anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) med henblik på reduktion af ammoniakudledningen til omgivelserne.

Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at indretning og drift af husdyrbruget og håndtering af husdyrgødningen sker i overensstemmelse med gældende regler, og at driften kan foregå uden væsentlig påvirkning af miljøet eller omkringboende, som dette er defineret i husdyrbrugloven. Kommunen vurderer desuden, at projektet ikke vil påvirke eller true arter og naturtyper, der er en del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder, eller bilag IV-arter og deres yngle- og rasteområder.

2 TILLADELSEN MED VILKÅR

I dette kapitel beskrives den ansøgte produktion og baggrunden for den meddelte afgørelse om tilladelse med tilhørende vilkår for driften. Desuden beskrives en række juridiske forhold ved tilladelsen, samt hvordan offentligheden har haft indflydelse på projektet og kommunens vurderinger. Til sidst beskrives mulighederne for at klage over afgørelsen.

2.1 Afgørelse om tilladelse efter husdyrbruglovens § 16 a

Bornholms Regionskommune, Center Natur, Miljø og Fritid har vurderet, at der i henhold til de gældende regler¹ kan meddeles tilladelse til den ansøgte svineproduktion på husdyrbruget Lillegård, Præstegårdsvejen 3, 3700 Rønne, matr.nr. 3a Vestermarie m.fl.

Tilladelsen omfatter slagtesvineproduktion i eksisterende stalde. Det samlede produktionsareal udgør 3.025 m².

Da det ansøgte produktionsareal overstiger 100 m², er husdyrbruget omfattet af husdyrbruglovens regler. Ammoniakemissionen fra anlægget beregnes til mere end 3.500 kg NH₃-N pr. år, idet der er tale om et IE- brug (mere end 2.000 stipladser til slagtesvin). Derfor meddeles tilladelsen efter husdyrbruglovens § 16 a, stk. 2.

Tilladelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen med tilhørende bilag og øvrigt materiale fremsendt af ansøgers konsulent. Der er nærmere redegjort for de vurderinger, der ligger til grund for afgørelsen i den miljøtekniske beskrivelse og vurdering – se de følgende afsnit 3 - 12.

Husdyrbruget skal drives i overensstemmelse med de stillede vilkår i nedenstående Afsnit 2.3 og bestemmelserne i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen) samt øvrig gældende lovgivning også i de tilfælde, hvor disse regler er skærpende i forhold til denne tilladelse.

Da det ansøgte medfører en samlet ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år, er der redegjort for og stillet krav til husdyrbrugets anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT – Best Available Techniques) til reduktion af ammoniakemissionen.

Bornholms Regionskommune har vurderet de miljømæssige konsekvenser ved den ansøgte svineproduktion i forhold til den nuværende lovlige produktion på Lillegård (nudrift) og i forhold til husdyrbrugets lovlige drift for 8 år siden (8-års drift).

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter ændringerne kan drives uden væsentlig påvirkning af natur, miljø og landskab og uden væsentlige gener for omgivelserne, når vilkårene i denne miljøtilladelse og de gældende regler på området overholdes.

2.2 Ansøgning om tilladelse og eksisterende produktion

Bornholms Regionskommune har den 19. februar 2021 modtaget en ansøgning fra Torben Blem Kofoed om miljøgodkendelse efter de nye regler for miljøgodkendelse for produktionen på Lillegård, Præstegårdsvejen 3, 3700 Rønne. Ansøgningen er indgivet i henhold til § 16 a i husdyrbrugloven, og er indsendt gennem det digitale selvbetjeningssystem www.husdyrgodkendelse.dk med ansøgnings-skema nr. 225512. Den 13. marts 2021

¹ Lovbekendtgørelse nr. 256 af 21. marts 2017 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (husdyrbrugloven) med senere ændringer, tilhørende bekendtgørelse nr. 1380 af 30. november 2017 om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug (husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen) med senere ændringer og bekendtgørelse nr. 1076 af 28. august 2018 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen).

blev ansøgningen visiteret som fuldt oplyst. Kommunen har efterfølgende modtaget rettelser til ansøgningen senest den 24. juli 2024 og har afgjort sagen på baggrund af version 6 af ansøgningskemaet.

Forhold til eksisterende produktion

På Lillegård er der produktion af slagtesvin i et staldanlæg med et produktionsareal på i alt 3.025 m². Der forekommer ingen godkendelsespligtige biaktiviteter på ejendommen.

Der forekommer ingen godkendelsespligtige biaktiviteter på ejendommen.

Vurdering af samdrift med andre husdyrbrug

Ansøger ejer og driver ikke andre husdyrbrug.

Lillegård er således ikke teknisk, forurenings- eller driftsmæssigt forbundet med andre husdyrbrug.

Det er derfor Bornholms Regionskommunes vurdering, at Lillegård vil kunne drives uafhængigt af det andre. Denne tilladelse omfatter derfor alene husdyrbruget på Lillegård.

2.3 Vilkår for driften

Tilladelsen meddeles på nedenstående vilkår, som der henvises til i de relevante afsnit under "kommunens vurdering" i miljøredegørelsen. Vilkårene er krav, som stilles pga. husdyrbrugets art eller beliggenhed.

Husdyrbruget skal altid leve op til de generelle regler for husdyrbrug og håndtering af husdyrgødning fastsat i love og bekendtgørelser, også selv om disse regler måtte være skærpende i forhold til denne godkendelse.

For at sikre at tilladelsens vilkår efterleves, stiller Bornholms Regionskommune vilkår om, at virksomhedens ansatte skal være bekendt med vilkårene.

Tilladelsen indeholder desuden vilkår, som skal sikre, at Bornholms Regionskommune holdes informeret om ændringer i ejerforhold eller hvem, der er driftsansvarlig for husdyrbruget. Da kommunen skal vurdere om eventuelle planer om ændringer på husdyrbruget udløser krav om tillæg til tilladelsen, stilles desuden vilkår om anmeldelse før igangsætning.

2.3.1 Indretning og drift

1. Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den miljøtekniske beskrivelse, og med de ændringer, der fremgår af tilladelsens vilkår.
2. De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
3. På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne tilladelsens vilkår.

2.3.2 Information om ændringer

4. Ændringer i ejerforhold eller hvem, der er ansvarlig for driften, skal meddeles til tilsynsmyndigheden (Bornholms Regionskommune, Center for Miljø, Plan og Kultur) senest 1 måned efter, at ændringen er sket.
5. Drifts-, indretnings- eller bygningsmæssige ændringer, der er relevante i forhold til tilladelsen, skal anmeldes til tilsynsmyndigheden inden gennemførelsen. Tilsynsmyndigheden vurderer om de aktuelle planer for ændringer/udvidelse kan ske inden for rammerne af denne tilladelse.

2.3.3 Produktionsarealets størrelse i m², staldtyper/-systemer, dyretyper

6. Husdyrbrugets stalde og produktionsarealer skal indrettes i overensstemmelse med oplysningerne i nedenstående tabel:

Stald	Dyretype	Staldsystem	Produktionsareal (m ²)
Stald 1	Slagtesvin	Delvist spaltegulv, 25-49 % fast gulv	1.518
Stald 2	Slagtesvin	Delvist spaltegulv, 25-49 % fast gulv	1.507

2.3.4 Opbevaringsanlæg til husdyrgødning (gødningstyper, og m² overfladeareal)

7. Gødningstype, miljøteknologi og overfladeareal skal være i overensstemmelse med oplysningerne i nedenstående tabel:

Beholder	Gødningstype	Miljøteknologi	Overfladeareal (m ²)
Gyllebeholder 1	Flydende	Naturligt flydelag	182
Gyllebeholder 2	Flydende	Naturligt flydelag	708
Fortank 1	Flydende	Betonlåg	9

2.3.5 Håndtering af husdyrgødning

8. Der skal altid være en opbevaringskapacitet for fast og flydende husdyrgødning på mindst 9 måneder til rådighed for husdyrbruget.
9. Egenkontrol. Der skal føres en logbog, hvori følgende registreres: internt regnskab fra driften, som dokumenterer flytning/udbringning af gylle, skal opbevares sammen med logbogen på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

2.3.6 Ammoniakreducerende virkemidler (optaget på MST's teknologiliste)

Luftrensningsanlæg

10. Der skal være monteret luftrensning på Stald 2 svarende til luften fra produktionsarealet på 1.507 m² ledes ud via luftrensningsanlægget. Luftrensningsanlægget skal fjerne, hvad der svarer til 50% ammoniak på alle afkast i Stald 2.

Fastoverdækning på fortanke

11. Ejendommens fortanke til gylletankene skal være overdækket med betonlåg.

2.3.7 Affald

12. Arealerne omkring bygningerne og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald.
13. Affald skal opbevares og bortskaffes efter Bornholms Affaldsbehandlings affaldsregulativer.
14. Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affald bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.

2.3.8 Oplag af olie

15. Olie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.
16. Beholdere til opbevaring af olieprodukter skal stå på et for olie vanskeligt gennemtrængeligt underlag og som minimum være overdækket med et halvtag.
17. Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
18. Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

2.3.9 Lugt - vilkår

Luftrensere

19. Der skal være monteret luftrensning på Stald 2 svarende til luften fra produktionsarealet på 1.507 m² ledes ud via luftrensningsanlægget. Luftrensningsanlægget skal fjerne, hvad der svarer til 63% lugt på alle afkast i Stald 2.
20. Luftrensningsanlægget skal være i drift året (8.760 timer) rundt med forbehold for mindre driftstop i forbindelse med rengøring, vedligehold og serviceeftersyn.
21. Enhver form for driftsstop med angivelse af årsag og varighed. Manuel Logbog
22. Tilsynsmyndigheden skal underrettes, såfremt luftrensningsanlægget er ude af drift i en periode på mere end 3 uger.
23. Tidspunkter for rengøring/skiftning af filtre. Manuel Logbog
24. Luftrensningsanlægget skal vedligeholdes i overensstemmelse med producentens vejledning. Producentens vejledning skal opbevares på husdyrbruget.

Generelt

25. Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes således at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.
26. Driften må ikke give anledning til væsentlige lugtgener uden for ejendommens areal. Hvis der efter kommunens vurdering opstår lugtgener, der vurderes at være væsentligt større, end der kan forventes ifølge grundlaget for tilladelsen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal gennemføres lugtreducerende tiltag.

2.3.10 Støj

27. Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne, dvs. al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, må ikke overstige følgende værdier målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Ugedag	Tidspunkt	Støjniveau, dB(A)	Referencetid
Mandag-fredag	Kl. 07.00-18.00	55	8 timer
Lørdag	Kl. 07.00-14.00	55	7 timer
	Kl. 14.00-18.00	45	4 timer
Søn- og helligdage	Kl. 07.00-18.00	45	8 timer
Alle dage	Kl. 18.00-22.00	45	1 time
	Kl. 22.00-07.00	40	½ time
Spidsværdi	Kl. 22.00-07.00	55	

2.3.11 Støv

28. Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal.

2.3.12 Lys

29. Driften må ikke medføre væsentlige lysgener for omkringboende.

2.3.13 Skadedyr

30. Der skal foretages effektiv fluebekæmpelse på ejendommen som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Århus Universitet, Institut for Agroøkologi, der vedligeholder Skadedyrsguiden (www.dpil.dk).
31. Ved eventuelle fluegener hos naboer skal bekæmpelse foretages på tilsynsmyndighedens forlangende og efter en forudgående godkendt plan.
32. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). Stalde, lagre og andre anlæg skal holdes i forsvarlig rottesikret stand og rimelig orden for at forhindre gode levedmuligheder for rotter. Bekæmpelse af rotter skal ske i henhold til aftale med autoriseret rottebekæmper.

2.3.14 Uheld og risici

33. Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til: 112 eller Bornholms Politi, tlf.: 5690 1448.
34. Der skal foreligge en beredskabsplan for Lillegård, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan have konsekvenser for det eksterne miljø. Beredskabsplanen skal være tilgængelig for medarbejderne på husdyrbruget og skal opdateres, så oplysningerne i den altid er relevante og retvisende.
35. Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

2.3.15 Miljøledelse

36. Der skal indføres miljøledelse på ejendommen efter miljøstyrelsens vejledning "Miljøledelse for husdyrbrug".

2.3.16 Ophør

37. Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

2.4 Gyldighed – udnyttelse og bortfald

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 6 år fra denne afgørelses meddelelse (dvs. den 15. oktober 2030), jf. § 59 a i husdyrbrugloven. Hvis en del af tilladelsen ikke er udnyttet, bortfalder tilladelsen for denne del. Da denne tilladelse omfatter byggeri, anses den for udnyttet, når byggeriet er afsluttet inden fristens udløb.

Hvis den udnyttede tilladelse efterfølgende ikke har været helt eller delvist udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af tilladelsen, der ikke har været udnyttet i de seneste tre år. Udnyttelse anses her for at foreligge, når mindst 25 % af det tilladte produktionsareal udnyttes driftsmæssigt. Med driftsmæssig udnyttelse forstås, at der på det pågældende produktionsareal mindst produceres 50 % af det mulige inden for rammerne af dyrevelfærdskrav eller andre relevante krav.

Hvis tilladelsens vilkår ikke efterleves, eller de øvrige forudsætninger for tilladelsen ikke er opfyldt, kan dette medføre, at hele eller dele af tilladelsen bortfalder.

2.5 Retsbeskyttelse og revurdering

Med denne tilladelse følger 8 års retsbeskyttelse, jf. § 40, stk. 1 i husdyrbrugloven. Dato for retsbeskyttelsens udløb er den 15. oktober 2032.

Tilladelser efter § 16 a skal ikke revurderes. Dog kan tilsynsmyndigheden i henhold til gældende husdyrbruglovs § 39 meddele påbud om, at der skal gennemføres bestemte foranstaltninger, hvis husdyrbruget medfører uhygiejniske forhold eller væsentlig forurening eller nedlægge forbud mod fortsat drift, hvis forureningen ikke kan nedbringes. Påbud eller forbud efter § 39 må dog ikke meddeles, før der er forløbet 8 år efter meddelelsen af tilladelsen.

2.6 Offentlighed

Naboorientering og partshøring

Bornholms Regionskommune har i henhold til offentlighedsproceduren i husdyrbruglovens § 55 den 13. februar 2023 foretaget en annoncering vedrørende modtagelse af ansøgning om §16a miljøgodkendelse til Lillegård. Ansøgningen er fremlagt i offentlighøring i perioden 13/2-2023 til 6/3-2023 ved annoncering på www.brk.dk.

Som følge af denne annoncering modtog regionskommunen ingen henvendelser.

Udkast til afgørelse om § 16 a miljøgodkendelse til Lillegård blev desuden sendt i partshøring til ansøger og dennes konsulent samt til ejere og lejere af boliger, der ligger inden for konsekvenszonen for lugt beregnet i www.husdyrgodkendelse.dk til 762 meter fra et vægtet lugtcentrum for staldene. Desuden er udkastet sendt til ansøger og dennes konsulent, da de berøres af de ansøgte ændringer på husdyrbruget.

Der blev givet en frist på 6 uger fra 21. august 2024 frem til og med den 2. oktober 2024 til at kommentere udkastet. Kommunen modtog 2 skriftlige bemærkninger

Offentliggørelse

Tilladelsen er den xx 2024 offentliggjort på Bornholms Regionskommunes hjemmeside www.brk.dk/Indflydelse-Politik/Hoeringer

2.7 Klagevejledning

Bornholms Regionskommunes afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af afgørelsens adressat og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald samt Styrelsen for Patientsikkerhed. Endvidere kan en række lokale og landsdækkende foreninger og organisationer klage over visse afgørelser.

Klagefristen udløber den 12. november 2024, dvs. 4 uger fra den 15. oktober 2024, hvor afgørelsen er annonceret på regionskommunens hjemmeside.

Hvis du ønsker at klage over afgørelsen, skal du sende klagen via klageportalen for Nævnenes Hus, inden klagefristen udløber. Yderligere klagevejledning og links til klageportalen findes på hjemmesiden for Nævnenes Hus <https://naevneneshus.dk/start-din-klage/miljoe-og-foedevareklagenaevnet>. Disse links fører dig til klageportalen, som du logger på med NemID. Du kan også tilgå klageportalen fra www.borger.dk eller www.virk.dk. Klagen skrives direkte i klageportalen, og det er muligt at vedhæfte dokumenter til klagen. Klagen sendes gennem klageportalen til Bornholms Regionskommune, som videresender den til Miljø- og Fødevareklagenævnet med den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse. Du får besked om videresendelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Bornholms Regionskommune via klageportalen. Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om klageportalen, med mindre du er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Bornholms Regionskommune. Kommunen videresender din anmodning til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som afgør, om du kan fritages.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den klageberettigede indbetaler et gebyr på 900 kr. (private) og 1.800 kr. (virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder) til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Betaling af klagegebyr sker online i forbindelse med indgivelse af klagen via klageportalen. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af klagefristen, afvises klagen.

Klagegebyret tilbagebetales, hvis:

- Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves
- Klager får helt eller delvist medhold i klagen
- Klagen bliver afvist, fordi klagefristen er overskredet
- Klager ikke er klageberettiget
- Klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence

En eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal anlægges inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.

3 BELIGGENHED OG LANDSKABELIGE FORHOLD

I dette kapitel beskrives og vurderes det ansøgte set i forhold til afstandskrav til naboer, vandforsyning, vandløb og søer, offentlig vej m.v. samt husdyrbrugets beliggenhed i forhold til bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger, beskyttet natur m.v. Desuden beskrives og vurderes husdyrbrugets placering i landskabet i forhold til de landskabelige værdier.

3.1 Bygninger og faste afstandskrav

Beskrivelse

Bygningsanlægget på ejendommen består af det oprindelige 4 længede bygningsæt, de to nyere staldbygninger, kornsiloer, maskinhal, lagerbygninger samt gyllebeholdere med fortanke.

Der foretages ingen udvendige eller indvendige ændringer af staldene.

Figur 1 Eksisterende og ansøgte bygningsanlæg på Lillegård

Figur 2. Luftfoto – Lillegård med omgivelser (grøn prik angiver Lillegård). Luftfoto: Flyvedato 21-03-2023.

Afstandskrav i henhold til §§ 6, 7 og 8 i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning

Lillegård er beliggende i landzone i et særligt værdifuldt landbrugsområde. Der er ca. 430 m til nuværende eller fremtidig byzone, som er Vestermarie.

Der er ingen samlet bebyggelse nærmere ejendommen end Vestermarie. Området nord for Vestermarie er har status som fremtidig byzone. Den nærmeste nabo er Præstegård, Præstegårdsvejen 2, som er beliggende ca. 200 m mod vest i forhold til staldanlægget på Lillegård. Nærmeste enkeltbeboelse uden landbrugspligt er Præstegårdsvejen 5. Der er ca. 330 m fra staldanlægget på Lillegård til denne nabo. Naboen er beliggende vest for Lillegård.

Husdyrbruget ligger desuden ikke i et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign. Nærmeste vedtagne lokalplan i landzone er et område nord for Vestermarie udlagt til erhverv og rekreative forhold (ridehal). Fra Lillegård er der ca. 989 m til området.

Grænsen for Natura 2000-området "Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne" ligger ca. 1,9 km nordøst for Lillegård. Inden for området findes ammoniakfølsomme naturtyper, der er omfattet af udpegningsgrundlaget for området og er kortlagt, samt § 3 beskyttede heder og overdrev. Disse naturtyper er omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 7, stk. 1, nr. 1.

Nærmeste ammoniakfølsomme naturområde beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder, defineret som heder over 10 ha og overdrev større end 2,5 ha, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 og dermed omfattet af § 7, stk. 1, nr. 2, er et overdrev beliggende ved Præstegårdsvejen ca. 216 m vest for ejendommen.

Opmålingerne, som fremgår af nedenstående, er foretaget til nærmeste staldafsnit. Tilsvarende er afstande til kategori 1- og kategori 2-natur opmålt.

Tabel 1. Afstande og afstandskrav iht. husdyrbruglovens § 6 og § 7

Målepunkt	Afstand fra nærmeste staldbygning	Afstandskrav (jf. § 6 og § 7 i husdyrbrugloven)
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde (Vestermarie)	Ca. 432 m	50 m
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig- og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål o. lign. (Plan 00.20 Område nord for Vestermarie by)	Ca. 985 m	50 m
Nabobeboelse (Præstegårdsvejen 2)	Ca. 196 m	50 m
Ammoniakkfølsomme naturtyper inden for internationale naturbeskyttelsesområder (Kortlagt habitatnatur i Natura 2000-området Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne)	Ca. 2,0 km	10 m
Ammoniakkfølsomme naturtyper uden for internationale naturbeskyttelsesområder (Beskyttet overdrev ved Præstegårdsvejen)	Ca. 216 m	10 m

Tabel 2. Afstande og afstandskrav iht. husdyrbruglovens § 8

Målepunkt	Afstand fra nærmeste staldbygning	Afstandskrav (jf. § 8 i husdyrbrugloven)
Ikke almene vandforsyningsanlæg (enkeltindvinder)	Ca. 775 m	25 m
Almene vandforsyningsanlæg (vandværk/boring)	Ca. 1,0 km	50 m
Vandløb og dræn	114 m til vandløb	15 m (100 m*)
Søer > 100 m ²	63 m	15 m (100 m*)
Offentlig vej og privat fællesvej	53 m	15 m
Levnedsmiddelvirksomhed	>500 m	25 m
Beboelse på ejendommen	48 m	15 m
Naboskel	109 m	30 m

* Afstandskrav fra gødningsopbevaringsanlæg til flydende husdyrgødning til åbne vandløb og til søer større end 100 m².

Alle afstandskrav er opfyldt.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune konstaterer, at stalde og opbevaringsanlæg til husdyrgødning overholder de krævede mindsteafstande til nabobeboelser og beboelsesområder, ammoniakfølsom natur, vandforsyningsanlæg, vandløb og søer, veje, levnedsmiddelvirksomhed, beboelse på ejendommen og naboskel.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. afstandskrav.

3.2 Bygge- og beskyttelseslinjer og placering i landskabet

Beskrivelse

Området omkring Lillegård er i Bornholms Regionskommunes Kommuneplan 2020 udpeget som særligt værdifuldt landbrugsområde. Hovedhensynet i disse områder er at sikre dyrkningsmuligheder, landbrugets investeringer i produktionsapparatet og mulighederne for en rationel landbrugsdrift. Dog må miljø, natur, kulturhistoriske interesser og de mange mindre levesteder for dyre- og planteliv ikke forringes af landbrugsdriften.

Lillegård ligger uden for arealer, som i kommuneplan 2013 er udpeget som særligt naturområde, interesseområde for natur, landskab og økologiske forbindelser, kulturmiljøområde, geologisk interesseområde eller til formål knyttet til rekreation og fritid.

Nærmeste beskyttede naturareal er en eng placeret 55 m syd for staldene og 14 m fra gyllebeholder 2. Der er placeret yderligere 3 enge indenfor 1.000 m af Lillegård. Et kategori 3 overdrev er placeret ca. 216 m vest for staldanlægget. Der er placeret endnu et kategori 3 overdrev ca. 983 m sydøst for staldanlægget. En skov med gammel skovjordbund udpeget som ammoniakfølsom placeret ca. 674 m sydøst for staldanlægget. Der er udpeget yderligere én skov indenfor 1.000 m af staldanlægget.

Nærmeste sø er placeret 63 m mod sydvest. I en afstand op til 1.000 m fra ejendommen er der yderligere 21 små beskyttede søer/vandhuller.

Der er placeret flere lavbundsområder indenfor 1.000 m af Lillegård. Det nærmeste er placeret ca. 27 m mod syd.

Anlægget er placeret indenfor skovbyggelinje samt delvist indenfor en fortidsmindebeskyttelseslinje. Der er tale om eksisterende bygninger, der er erhvervsmæssigt nødvendige for ejendommen. Anlægget er placeret uden for øvrige byggelinjer og andre relevante udpegninger som angivet i nedenstående Tabel 3 Afstande i forhold til beskyttelseslinjer og andre relevante udpegninger.

Tabel 3 Afstande i forhold til beskyttelseslinjer og andre relevante udpegninger.

Nærmeste...	Afstand fra nærmeste staldbygning	Berøres Lillegård?
Skovbyggelinje (300 m)	183 m	Nej
Fortidsmindebeskyttelseslinje (100 m)	485 m	Nej
Strandbeskyttelseslinje (300 m)	Ca. 5,2 km	Nej
Sø- og åbeskyttelseslinje (150 m)	Ca. 5,1 km	Nej
Kirkebyggelinje	Ca. 403 m	Nej
Vejbyggelinje	Ca. 575 m	Nej

Internationale beskyttelsesområder – Natura 2000	Ca. 2,0 km	Nej
Beskyttede naturområder (§ 3-områder)	Ca. 55 m	Nej
Lavbundsområder	Ca. 27 m	Nej
Fredede områder	Ca. 627 m	Nej
Beskyttede sten- og jorddiger (som er registreret)	51 m	Nej

Bygningernes udtryk i landskabet

Landskabeligt er Lillegård placeret op til Præstegårdsvejen.

Ejendommen består af en oprindelig firelængede ejendom med et stuehus, som er hvidkalkede, og med rød-brune eternittag. De ældste staldbygninger er hvidkalkede og med eternittag. Øst for det ældste bygningsanlæg ligger de eksisterende slagtesvinestalde. Ejendommens maskinhus og de eksisterende gylletanke er placeret syd for den oprindelige bindingsværksejendom.

Den østlige længe er 23,1 m lang og 6,5 m bred og indrettet til garage. Bygningen har gråt eternittag. Den vestlige længe er 49 m lang og 7,2 m bred. Bygningen har gråt eternittag. I længen er der placeret et halmfyr og der er kemikalierum. Længen har to mindre sidebygninger. De nordligste ca. 15 m af længen samt de to mindre sidebygninger benyttes ikke.

Den sydlige længe er 30,5 m lang og 8,2 m bred og har stål tag. Længen er ubenyttet. Syd for de oprindelige staldlænger er placeret en bygning til maskiner og opbevaring af halm. Halmbygningen er 18,9 m lang og 11,6 m bred og med ståltag. Maskinbygningen er 26,5 m og 11,6 m lang og med eternittag. Bygningen har hvide sider.

Øst for foderrummet er placeret en stålsilo på 10.000 tdr. Siloen er 14 m høj og 14 m i diameter. Syd for halmlængen er der placeret en halmlade på 20 m x 12,9 m og umiddelbart vest for denne en stålsilo på 5.000 tdr. Siloen har en diameter på 11 m og er 11 m høj.

Der er placeret en gyllebeholder på 744 m³ mellem det oprindelige staldanlæg og svinestalden fra 2006. Der udover er der placeret en gyllebeholder på 3.485 m³ syd for svinestalden.

Svinestalden fra 2006 er placeret ca. 47 m øst for det oprindelige staldanlæg. Stalden er 73,8 m lang og 26,2 m bred og indrettet med 8 sektioner, hvor af de 2 er mindre sektioner indrettet med syge- og opsamlingsstier. Stalden indeholder 2024 stipladser og er indrettet med delvist spaltegulv (25-49% fast gulv).

Stalden er opført i elementer i grå sø-sten. Væghøjden er på 3 m. Taget er i lyse stålplader. Taghældningen er på 15 grader og der er 7 m til tagryg.

Forum, foderrum og udleveringsrum er placeret i en sydlig tilbygning, der er 22,3 m lang og 10,4 m bred. Væghøjden er 4,1 m og der er 6,1 m til tagryg. Taghældningen er på 20 grader. I udleveringsrum og foderrum er de nederste 1,2 m af væggene i elementer i grå sø-sten, mens der er grå stålplader øverst.

I 2010 er opført endnu slagtesvinestald, som er placeret 10 m nord for den eksisterende svinestald. Stalden har samme dimensioner som den eksisterende svinestald, hvilket vil sige at den er 73,8 m lang, 26,2 m bred og 7 m til tagryg. Bygningsmaterialer tilsvarende stalden fra 2004. De to stalde er forbundet med to mellemgange.

Figur 3. Lillegård set fra Præstegårdsvejen mod vest. Cowi vejfoto 27. maj 2022.

Figur 4. Lillegård set fra Præstegårdsvejen mod øst. Cowi vejfoto 27. maj 2022.

Figur 5. Lillegård set fra Kirkevej mod vest. Cowi vejfoto 27. maj 2022.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Lillegård er i henhold til Kommuneplan 2020 placeret i landzone og i et område, som er udpeget som særligt værdifuldt landbrugsområde.

Ejendommen fremtræder som en samlet enhed i landskabet, og således udgør ejendommens bebyggelses- og færdselsarealer en hensigtsmæssig helhed.

Regionskommunen vurderer, at alle afstandskrav til vandforsyning, vandløb og søer, vej og naboskel m.v. i henhold til § 8 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er overholdt.

Bornholms Regionskommune vurderer, at projektet ikke er i strid med hensynet til de landskabelige, kulturhistoriske, naturmæssige, geologiske eller rekreative interesser i området eller for områdets naturlokaliteter eller fortidsminder.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. placering i landskabet.

4 HUSDYRPRODUKTION

I dette kapitel beskrives og vurderes husdyrholdets sammensætning, staldindretning samt produktion og håndtering af husdyrgødning.

4.1 Husdyrhold og staldanlæg

Beskrivelse

Staldanlægget på Lillegård anvendes til produktion af slagtesvin. Anlægget består af 2 stalde indrettet med 25-49% fast gulv. Der foretages ingen ændringer af staldanlægget.

Figur 6. Anlægget på Lillegård

Produktionsarealet er beregnet som det totale areal fratrukket arealer, hvor dyrene ikke kan opholde sig og afsætte gødning, som fx gange og krybber. Udleveringsrum, drivgange og udleveringsramper, hvor dyrene kun opholder sig kortvarigt, indgår heller ikke i produktionsarealet. Beregningen af produktionsarealerne fremgår af bilag 1 og 2.

Tabel 4. Staldtyper, dyrehold, miljøteknologi og produktionsareal i ansøgt drift.

Staldafsnit	Staldtype	Dyretype	Miljøteknologi (NH ₃ -N effekt)	Staldstørrelse* (m ²)	Produktionsareal (m ²)	Produktionsareal andel
Stald 1	25-49 % fast gulv	Slagtesvin	÷	1.889	1.518	80%
Stald 2	25-49 % fast gulv	Slagtesvin	Luftrensning, 8.760 timer 63% lugt, 50% ammoniak	2.010	1.507	75%
I alt				3.899	3.025	

Tabel 5. Staldtyper, miljøteknologi, dyrehold og produktionsareal i nu og 8 års drift.

Staldafsnit	8 års drift			Tilladt nudrift		
	Staldafsnit, staldtype og dyretype	Staldstørrelse* (m ²)	Produktionsareal (m ²)	Staldafsnit, staldtype og dyretype	Staldstørrelse* (m ²)	Produktionsareal (m ²)
Stald 1	Slagtesvin, 25-49% fast gulv	1.889	1.518	Slagtesvin, 25-49% fast gulv	1.889	1.518
Stald 2 Luftrensning, 8.760 timer 63% lugt, 50% ammoniak				Slagtesvin, 25-49% fast gulv	2.010	1.507
I alt		1.889	1.518		3.899	3.025

*Tal for staldstørrelse er angivet som indsendt i bilag til ansøgning. Disse afviger fra tal i den elektroniske ansøgning, men tallene i bilaget anses for mere præcise. Tallene for produktionsareal, som er det betydende i ansøgningen, er ens i bilaget og i den elektroniske ansøgning.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger på tilfredsstillende vis har redegjort for produktionsarealet, og at produktionsareal samt dyretype angivet for eksisterende stalde er i overensstemmelse med lovlig nudrift.

Der gøres opmærksom på, at på arealer, hvor der kortvarigt er dyr, men som ikke medregnes som produktionsareal, skal der i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen foretages effektiv rengøring efter endt ophold. Dette gælder på Lillegård udleveringsområde/rampe og drivgange. Rengøring skal foretages senest 12 timer efter, at dyrene har forladt arealet (hvis dyrene dagligt har adgang på arealet, skal rengøring dog ske senest efter 4 timer).

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. produktionsareal, staldtype og dyretype.

4.2 Produktion og håndtering af husdyrgødning

Beskrivelse

På Lillegård er der to gyllebeholdere med kapacitet til 745 og 3.485 m³ samt en fortank på 20 m³. Beholderne har naturligt flydelag og fortanken betonlåg. Beholderne er tilmeldt beholderkontrol. Der føres journal over spredning af gødning på markerne i form af mark- og gødningsplan.

Tabel 6. Data om gyllebeholdere til rådighed for produktionen på Lillegård

Lager	Kapacitet (m ³)	Overfladeareal (m ²)	Overdækning
Gyllebeholder 1	745	182	Naturligt flydelag
Gyllebeholder 2	3.485	708	Naturligt flydelag
Fortank	20	9	Betonlåg
I alt	4.250	899	

Den samlede opbevaringskapacitet til rådighed for produktionen på Lillegård udgør 4.250 m³. Der er forpagtet en gylleholder på Tornbygård (Tornbyvej 9, 3700 Rønne). Denne beholder har en kapacitet på 5.086 m³. Der rådes således over en samlet opbevaringskapacitet på i alt 9.336 m³. Gyllen, der flyttes til beholderen på Tornbygård, overføres via Bornholms Bioenergi ApS.

Den samlede gødningsproduktion ligger på ca. 8.200 tons inkl. regnvand og vaskevand. Opbevaringskapaciteten svarer til 13,7 måneders opbevaring. Kravet i husdyrgødningsbekendtgørelsen om min. 9 måneders opbevaring er således opfyldt.

Gødningsproduktionen opgøres årligt i forbindelse med udarbejdelse af gødningsregnskabet.

BAT husdyrgødning

- Tankene tømmes ca. en gang årligt for inspektion og vedligeholdelse
- Gyllen omrøres kun forud for udkørsel/afhentning af gylle
- Der er konstant flydelag på gyllen, og efter omrøring/udkørsel kontrolleres det, at der senest 14 dage efter at der igen er gylle i tankene, er etableret flydelag
- Der føres logbog over flydelaget på gyllen, så der er fokus på at flydelaget lever op til kravene
- Tankene er tilmeldt de lovpligtige regelmæssige eftersyn.
- Husdyrgødning udbringes i henhold til Husdyrgødningsbekendtgørelsen

BAT ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF) er, at gyllebeholderne er en fast tank, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger, og at tanken tømmes ca. 1 gang årligt for inspektion og evt. reparationer. Hertil kommer at omrøring minimeres samt at flydelag lag sikres/ etablering af teltoverdækning. BAT omfatter endvidere sikring af tilstrækkelig opbevaringskapacitet og udbringning i henhold til Husdyrgødningsbekendtgørelsen. De valgte tiltag på ejendommen opfylder derfor BAT for opbevaring og udbringning af husdyrgødning.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Det er regionskommunens vurdering, at der på tilfredsstillende vis er redegjort for opbevaringskapaciteten på Lillegård og sikret, at der kan opbevares op til 9 måneders gødningsproduktion på bedriften.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. produktion og håndtering af husdyrgødning.

5 RESSOURCEFORBRUG

I dette kapitel beskrives og vurderes det nuværende og forventede årsforbrug samt håndteringen af ressourcerne foder, vand, energi m.m. Tiltag til fremme af ressourcudnyttelsen er desuden behandlet.

5.1 Foder og foderopbevaring

Beskrivelse

Der sker ingen ændringer i ansøgt drift.

Foder opbevares i foderrum og kornsiloer.

Det årlige foderforbrug ligger på ca. 3.500 tons. Foderet udfodres som vådfoder.

Foderplaner/foderstrategi revideres årligt eller efter behov for at sikre at den mest optimale fodring. Foderforbruget registreres løbende og opgøres 4 gange årligt i forbindelse med udarbejdelse af effektivitetskontrol. Foderets indhold af råprotein og fosfor følger de gældende normer.

BAT

Med den nye husdyrbruglov indføres stipladsmodellen. I stipladsmodellen inddrages den nyeste faglige viden om ammoniakfordampning (emission) fra gødningsoverfladerne, da ammoniakemissionen i højere grad afhænger af produktionsarealets størrelse end af det årligt producerede antal dyr. Dermed er ammoniakemissionen fra en stald relativt konstant uanset produktivtetsudsving. Stipladsmodellen anvendes både i forhold til fast og flydende gødning, og også lugtemissionerne fastsættes med udgangspunkt i overfladearealerne. Der indgår tillige en model for emissioner fra gødningslagre baseret på beholderens overfladeareal.

Emissionsfaktorer, der tidligere blev beregnet med udgangspunkt i antallet af dyr og dyrenes vægt eller ydelse, bliver i stipladsmodellen i stedet for fastsat som en emission pr. m² produktionsareal pr. år for forskellige staldtyper, dyretyper og evt. miljøteknologi samt for overfladeareal og gødningstype for opbevaringsanlæg til husdyrgødning. Dermed er den fodringmæssige styring allerede indarbejdet i husdyrbrugloven, hvorfor dette ikke vil blive gennemgået yderligere.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at foderhåndtering som beskrevet ikke vil give anledning til en væsentlig miljøpåvirkning.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. foder og foderopbevaring.

5.2 Vand

Beskrivelse

Ejendommen anvender vand fra offentligt vandværk.

Hovedparten af vandforbruget går til drikkevand til dyrene, mens den resterende del går til vask af staldanlæg og til overbrusning. Vandforbruget opgøres en gang årligt.

Det årlige vandforbrug ligger på ca. 8.300 m³. Forbruget ændres ikke i ansøgt drift.

Drikkesystemerne i staldene er udviklet, så vandspild undgås eller mindskes. Overbrusning anvendes til køling i varme perioder. Hyppighed og varighed af overbrusningen afpasses løbende til temperaturen. Staldene iblødsættes inden vask foretages med højtryksrensere. Vandforbruget vil følges løbende med henblik på at identificere eventuelle defekter og forebygge spild.

BAT

Ejendommens vandforbrug går primært til drikkevand og her vil en besparelse være i modstrid med dyrevelfærden. BAT ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF) er anvendelse højtryksrensning til vask af stalde, og valg af udstyr, der er tilpasset den aktuelle dyretype, placering af drikkenipler er placeret over trug. De valgte tiltag på ejendommen opfylder derfor BAT for vandforbrug.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til god effektiv vandudnyttelse. Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af omgivelserne ved den beskrevne vandanvendelse.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. vandforbrug på ejendommen.

5.3 Energi

Beskrivelse

Der anvendes energi til ventilation, belysning, fordring og pumpning af gylle. El forbruges primært til ventilation.

Det årlige elforbrug ligger på ca. 230.000 kWh. Det årlige forbrug af dieselolie ligger på ca. 40.000 liter. I stalden anvendes olie til varmekanoner i forbindelse med udtørring efter vask. Rest til mark og transport.

Elforbruget opgøres en gang årligt og forbruget forventes uændret i ansøgt drift.

Ventilationsanlægget er dimensioneret efter staldenes belægningsgrad og styret automatisk efter temperaturen. Anlægget rengøres og efterses inden indsættelse af et nyt hold grise for at sikre et minimalt energiforbrug og optimal ydelse. Ved strømsvigt eller forhøjede temperaturer i stalden aktiveres nød opluk og der gives en alarm.

Luftrensingsanlægget rengøres iht. Leverandørens anvisninger. Rengøringen sikrer, at der ikke er snavs mv. der kan yde modstand og forøge elforbruget.

Ventilationen er af superlavenergitypen (LPC/EC) i den nyeste af de to stalde. Ved udskiftning af ventilatorer i den ældste af de to stalde vil der blive anvendt lavenergiventilatorer. Belysningen er LED.

BAT

BAT ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF) er etablering lavenergibelysning,

eftersyn og rengøring af ventilatorer og temperatur styring. De valgte tiltag på ejendommen opfylder derfor BAT for elforbrug.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til godt effektiv energiudnyttelse og samtidig udnyttes mest effektivt.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af omgivelserne ved den beskrevne energianvendelse.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. energi.

5.4 Diverse hjælpestoffer

Beskrivelse

Der opbevares olieprodukter på Lillegård.

Tankene er godkendt og placeret på fast bund uden afløb i maskinhal og mellemgang.

Der opbevares kemikalier og pesticider på Lillegård. De opbevares i et aflåst kemikalierum (container), som har fast bund uden afløb.

Rengørings- og desinfektionsmidler i lager ved forrum.

Veterinærmedicin anvendes efter anvisning fra dyrlæge. Medicin opbevares ved forrum.

Kommunens bemærkninger og vurdering

For at beskytte jord og grundvand stiller Bornholms Regionskommune vilkår om opbevaring af olieprodukter. Ud fra den beskrevne håndtering og det beskedne forbrug af de nævnte hjælpestoffer vurderer kommunen, at der ved overholdelse af vilkåret og de generelle regler for brug og opbevaring ikke vil være væsentlig risiko for forurening forårsaget af anvendelsen.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. oplag af olieprodukter.

6 RESTSTOFFER

I dette kapitel beskrives og vurderes de forventede reststoffer fra produktionen i form af spildevand og affald.

6.1 Spildevand

Beskrivelse

Staldene er opdelt i sektioner, der vaskes efter hvert hold grise. Rengøringen omfatter ventilationsanlæg etc. Al vand fra rengøring af stalde ledes til gyllebeholder. Vand fra luftrensingsanlægget renses og recirkuleres i systemet.

Den årlige spildevandsmængde fra produktionen anslås til ca. 500 m³.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Spildevand fra rengøring af stalde og lignende skal ledes til samletank eller gyllesystem og skal anvendes i henhold til reglerne i Husdyrgødningsbekendtgørelsen og Gødningsanvendelsesbekendtgørelsen.

Bornholms Regionskommune vurderer, at den beskrevne spildevandshåndtering ikke vil medføre væsentlig miljøpåvirkning.

Bornholms Regionskommune bemærker, at hvis der foretages ændringer i afløbsforholdene for tag- og overfladevand, skal der indhentes accept fra spildevandsmyndigheden.

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til emissioner fra spildevand.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. produktion og håndtering af spildevand.

6.2 Affald

Beskrivelse

Alt affald bortskaffes efter BOFA's affaldsregulativ. Medicinrester samt olie- og kemikalieaffald bortskaffes efter anvisning på etiket/produktblad.

Døde dyr afhentes til destruktion af DAKA Denmark A/S, Buldregårdsvej 2, 3700 Rønne. Dødeligheden ligger på ca. 3%.

Afhentningspladsen placeret bag den nordvestligste bygning på ejendommen. Pladsen er indrettet efter de gældende regler på området. Pladsen er ikke synlig fra offentlig vej.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Det forudsættes, at alle typer affald på ejendommen håndteres efter de til enhver tid gældende regler samt, at bortskaffelsen sker i overensstemmelse med det kommunale affaldsregulativ for erhvervsaffald. I regulativet står bestemmelser om opbevaring og bortskaffelse af diverse typer af affald, herunder olieaffald, medicinrester og kanyler.

Opbevaring og bortskaffelse af døde dyr skal følge reglerne i bekendtgørelsen om opbevaring af døde produktionsdyr.

Dokumentation for bortskaffelse af affald kan foreligge i form af f.eks. kvitteringer og fakturaer fra godkendt vognmand.

Bornholms Regionskommune vurderer, at overholdes vilkårene vedr. affald, vil affaldshåndteringen på Lillegård ikke medføre gener for omkringboende. Den beskrevne affaldsopbevaring, -håndtering og -bortskaffelse vurderes ikke at have væsentlig virkning på omgivelserne.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om, at bygningernes omgivelser skal holdes fri for affald og om bortskaffelse og dokumentation for aflevering.

7 GENER FRA HUSDYRBRUGET

I dette kapitel beskrives og vurderes de mulige gener som følge af lugt, støj, støv, lys, skadedyr og transporter i husdyrbrugets omgivelser forårsaget af virksomhedens aktiviteter.

7.1 Lugt

Beskrivelse

Der foretages ingen ændringer af staldanlægget og lugt fra staldanlægget øges derfor ikke i ansøgt drift.

I ansøgningskemaet er der foretaget beregninger, der viser, at de krævede lugtgenæafstande mellem staldene og til lokalplan og nærmeste enkelt boliger overholdes, mens afstanden til byzone ikke overholdes.

I godkendelsen fra 2010 blev der udarbejdet en OML-beregning, der viste at lugtgenekravet kunne opfyldes i forhold til byzone under forudsætning af, at luften fra stald 2 blev renset. I den eksisterende godkendelse er der stillet vilkår om luftrensning, der skal fjernes min. 63% af lugten og 50% ammoniakken fra stald 2. Dette krav er opfyldt med en biologisk luftrenser (Bio Flex renser fra Skov A/S).

I OML-beregningen blev det forudsat, at afkastene på den nye stald 2 blev Ø800 afkast. Her er der i stedet blevet opsat Ø600 afkast, hvilket sige afkast med en mindre diameter. Det betyder, at der fås en højere luftfastighed på afgangsluften og dermed en større opblanding, hvilket alt andet lige vil reducere lugtbidraget i byzonen.

Beregninger foretaget i ansøgningskemaet ses i nedenstående tabel.

Tabel 7. Resultat af lugtberegning fra ansøgningskemaet i husdyrgodkendelse.dk

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
 Præstegårdsvejen 5	0	NY	206,8	206,8	369,5	Ja
 Lokalplan Vestermarie nord	0	NY	448,4	448,4	1081,6	Ja
 Vestermarie nord, fremtidig byzone	0	NY	448,4	448,4	1258,4	Ja
 Arnager Sommerhusaftaleområde	0	NY	598	568,1	5577,9	Ja
 Vestermarie	0	NY	598	598	481,5	Nej

Forklaring til samlet resultat af lugtberegning

Gul: Genekriterie er ikke overholdt, men der kan søges om dispensation jf. § 33 ("50 % reglen").

Der søges derfor om dispensation med anvendelse af 50% reglen i forhold til byzone. Kriterierne for anvendelse af 50% reglen er opfyldt, idet lugtemissionen ikke forøges og den vægtede gennemsnitsafstand til beboelserne er mere end 50% af den beregnede geneafstand.

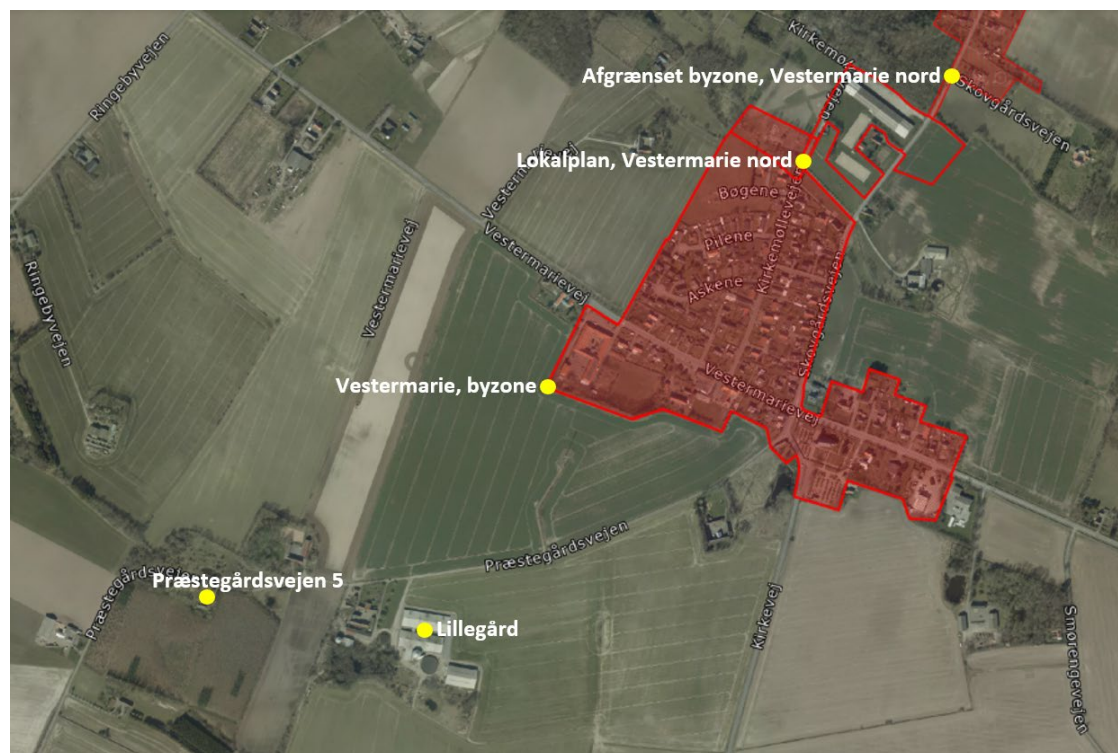
Nærmeste byzone er Vestermarie. Lugtgenekravet er ikke opfyldt til byzonen, men kan opfyldes i henhold til 50% reglen, idet der ikke sker en øget emission fra staldanlægget og den vægtede gennemsnitsafstand til byzonen er mere end 50 % af den beregnede geneafstand. Den vægtede gennemsnitsafstand til byzonen er 481,5 m og den beregnede geneafstand er 598 m (50% af 598 m = 299 m).

Enkeltbeboelser er ejendomme uden landbrugspligt og som ikke ejes af ansøger. De nærmeste enkeltbeboelse er Præstegårdsvejen 5. Lugtgenekravet er opfyldt til beboelsen. Afstanden fra lugtcentrum til nærmeste enkeltbeboelse skal være minimum ca. 207 m (geneafstanden korrigeres for vindretning, hvis staldanlægget er placeret nord for omboende i intervallet 300° til 60°) og den gennemsnitlige afstand er ca. 369 m. Den gennemsnitlige afstand er således længere end minimumsafstanden (geneafstanden) og lugtgenekravet er hermed opfyldt.

Til nærmeste samlede bebyggelse eller lokalplan i landzone skal der være minimum 448 m. Nærmeste lokalplan er Vestermarie nord ca. 1.081 m fra lugtcentrum.

Der er ikke placeret andre husdyrbrug indenfor 100 m fra enkeltbeboelserne og 300 m fra byzone og der skal derfor ikke indregnes en kumulativ effekt.

Figur 7. Beliggenhed af de nærmeste enkeltboliger, samlet bebyggelse og byzone.

Ansøger oplyser, at svineri i stierne søges elimineret ved optimal styring af ventilationsanlæg og brug af overbrusningsanlæg. Hvis der forekommer svineri i stier med fast gulv, skrubes de rene med henblik på at sikre lavest mulige ammoniak- og lugtemission.

Kommunens bemærkninger og vurderinger

I husdyrgodkendelse.dk er lugtemissionen fra staldanlægget og de nødvendige geneafstande til forskellige typer af beboelser beregnet på grundlag af produktionsarealets størrelse i m² og de fastsatte emissionsfaktorer for dyretypen og staldsystemet.

Den primære kilde til lugt fra anlæg til dyrehold er staldlugt. Der foreligger også kun systematiske og anvendelige oplysninger til anvendelse i konkret sagsbehandling om lugtemissionen fra staldanlæg. Lugtemission fra opbevaring og udbringning af husdyrgødning indgår således ikke i lugtberegningerne. Disse emissioner reguleres gennem konkrete vurderinger og generelle regler, herunder husdyrgødningsbekendtgørelsens afstands-krav til placering af anlæg til opbevaring af husdyrgødning og krav om overdækning samt krav til metoder og tidspunkter for udbringning af husdyrgødning.

Lugtberegningen er foretaget både i forhold til Miljøstyrelsens standardiserede OML-spredningsmodel og FMK-modellen. I tabel 8 er kun vist resultatet af den beregning, der giver den længste geneafstand til omboende. Hvis der ligger andre husdyrbrug, som medfører lugtgener i det samme punkt i byzone, samlet bebyggelse eller hos nabo, skærpes kravene til geneafstanden i forbindelse med ansøgningen (kumulation). Staldafsnit, der er placeret længere væk end 120 % af geneafstanden, medtages ikke i lugtberegningen.

Der meddeles dispensation til, at man kan anvende af 50% reglen i forhold til byzone. Kriterierne for anvendelse af 50% reglen er opfyldt, idet lugtemissionen ikke forøges og den vægtede gennemsnitsafstand til beboelserne er mere end 50% af den beregnede geneafstand.

Det er således Bornholms Regionskommunes vurdering, at omkringboende ikke vil blive udsat for væsentlige lugtgener fra staldene.

Kommunen vurderer dog, at hvis der skulle opstå væsentlige lugtgener hos naboer, som ikke kunne forudses på baggrund af lugtgenekriterierne, skal der være mulighed for at løse problemet, og der er stillet vilkår herom

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om luftrensning med 63% reduktion på lugt på Stald 2, staldsystemer, og om at holde god staldhygiejne, samt vilkår i tilfælde af væsentlige lugtgener; jf. vilkår 2.3.9.

Støj og rystelser

Beskrivelse

Vedvarende støj kan forekomme fra ventilationsanlægget og fra foderfremstillingen. Idet der ikke sker ændringer, vil støj fra anlægget være uændret i ansøgt drift.

Der er mekanisk ventilation i alle stalde. Ved udskiftning af ventilationen vil de nye ventilationsmotorer være mere støjsvage end ældre motorer. Regelmæssig kontrol, rengøring og vedligeholdelse af ventilatorerne vil mindske unødig støj.

Støj fra foderfremstilling er begrænsede, idet fremstillingen foregår indendørs.

Periodisk støj kan forekomme ved pumpning af gylle samt ved transport til og fra ejendommen.

Transport med køretøjer til og fra ejendommen vil kunne give anledning til kortvarige støjgener. Dette vil være den primære støjkilde for naboer. Støj fra transport forekommer kun få gange dagligt og i korte perioder hovedsageligt inden for normal arbejdstid.

Se yderligere beskrivelse af transport til og fra ejendommen i afsnit om transport.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune forudsætter, at anlægget på Lillegård overholder Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser. Støjvilkårene omfatter al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, men ikke støj fra f.eks. markdriften.

Det vurderes, at støj fra ejendommen ikke er eller forventes at blive et problem for de omkringboende. Der vil dog kunne forekomme støj fra transport. Trafikken til og fra Lillegård foregår via Præstegårdsvejen og forekommer primært inden for normal arbejdstid.

Kommunen vurderer, at støj fra ejendommen ikke vil udgøre et væsentligt problem for omkringboende og forbi-passerende. Der er ikke foretaget støjberegninger, idet de nærmeste nabobeboelser ligger så langt fra ejendommen, at der ikke vurderes at kunne opstå væsentlige støjgener, når de stillede vilkår overholdes.

Produktionen forventes ikke at give anledning til rystelser, som kan være til gene for omgivelserne.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støjgrænser og eventuel måling af støjniveauet. Der er ikke stillet vilkår vedr. rystelser.

7.2 Støv

Beskrivelse

Der vil ikke forekomme væsentlige støvgener fra håndtering af foder, idet det foregår i et lukket system. Foderet tildes som vådfoder og derfor er der ikke støvgener i forbindelse med udfodring.

Der kan forekomme lokale støvgener i forbindelse med tildeling af strøelse i staldene. Støv fra skimmelsvampe modvirkes på Lillegård ved at opbevare strøelsen på fast bund, indendørs og tørt. Rensning af afgangsluften fra den ene stald er med til at reducere mængden af støv betragteligt.

Antallet af transporter til og fra ejendommen vil ikke ændres i ansøgt drift.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil forekomme væsentlig støvudvikling i forbindelse med produktionen. Egentlig risiko for støvgener i forbindelse med produktionen vurderes kun at forekomme ved kørsel omkring ejendommens bygninger i tørre perioder, og det vurderes således generelt, at støv kun vil give anledning til meget lokal støvudvikling.

Der stilles dog et vilkår om støvgener, så alle aktiviteter på ejendommen herunder transport kan planlægges således, at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støvgener.

7.3 Lys

Beskrivelse

Der er udendørsbelysning i forbindelse med indgang til forrum.

I staldene vil der være lys i op til 8 timer pr. dag. Lyset vil være tændt i forbindelse med tilsyn og fodring samt i det nødvendige tidsrum for at sikre den lovpligtige lysmængde til dyrene i min. 8 timer pr. dag.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at den beskrevne anvendelse af lys i og omkring staldene ikke vil medføre gener for omkringboende eller forbi-passerende pga. afstanden. For at sikre, at eventuelle gener for omkringboende begrænses, stilles der dog vilkår vedrørende lysgener.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. lys.

7.4 Fluer og skadedyr

Beskrivelse

Der tilstræbes på ejendommen en god orden, staldhygiejne og gødningshåndtering, så risikoen for gener foranlediget af fluer, rotter og mus forebygges og begrænses.

Generelt vil ejendommen blive renholdt, herunder vil foderspild, gammelt foder og frasorteret foder blive fjernet fra foderkrybber, fodergange, lagre osv. Endvidere vil der blive foretaget rengøring ved højtryksrensning.

Vegetation langs fodmurene på driftsbygningerne fjernes. Huller og rørgennemføringer repareres med net og beton. Døre og porte holdes lukkede. De generelle retningslinjer for bekæmpelse af skadedyr i henhold til statens skadedyrsbekæmpelse følges.

Der gennemføres faste rutiner i forhold til bekæmpelse af fluer. I sommerperioden udsluses gyllen hyppigt for at minimere fluernes levesteder. Ved behov anvendes strategisk kemisk bekæmpelse.

Rottegener forebygges ved, at der generelt holdes god orden, så rotterne ikke gives for gode levesteder. Der er indgået aftale med privat firma vedr. bekæmpelse af skadedyr.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der på tilfredsstillende vis er redegjort for, hvorledes forekomst af fluer og rotter m.m. vil blive forebygget og eventuelt bekæmpet, således at gener heraf undgås. Endvidere er det kommunens vurdering, at følges vilkårene i denne tilladelse, burde der ikke opstå væsentlige fluegener eller problemer med rotter. For at sikre at eventuelle gener for omkringboende begrænses, stilles der dog vilkår vedrørende skadedyrsbekæmpelse.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. fluebekæmpelse og rottesikring.

7.5 Transport

Der er ikke intern transport på Lillegård. Der flyttes ikke dyr mellem staldafsnit og foder transporteres i et lukket system.

Til- og frakørsel til ejendommen foregår af privatvejene med udkørsel til Præstegårdsvej.

Der er transport til og fra Lillegård i form af levering af foder til ejendommen, transport af smågrise til ejendommen, afhentning af dyr til slagteri og til destruktion samt transport af gylle til udbringning.

Transport foregår primært inden for normal arbejdstid.

Der transporteres smågrise til ejendommen ca. 2 læs hver 3. uge og afhentes dyr til slagteriet 1-2 gange pr. uge. Transporten sker med lastbil. Transporterne vil ske i tidsrummet fra kl. 6 til 16. Disse udgør ca. 114 transporter årligt.

Der bliver afhentet døde dyr 1-2 gange pr. uge, dette udgør ca. 78 transporter årligt, normalt mellem kl. 8 og 16.

Der leveres mineraler og soja til ejendommen ca. hver 3. uge. Disse transporter udgør ca. 20 læs pr. år. I høst køres korn til ejendommen. Disse transporter udgør ca. 120 læs pr. år.

Halm til varmegær udgør ca. 15 transporter pr. år.

Øvrige transporter herunder olie og rengøringsmidler: 6 transporter pr. år.

Gylle til udbringning og transport til Bornholms Bioenergi ApS/gyllebeholder på Tornbygård udgør ca. 275 læs pr. år.

Opgørelse af transporter på Lillegård kan ses i tabellen herunder.

Table 8 Opgørelse af forventede antal årlige transporter til og fra Lillegård.

Type transport	Transport ansøgt drift antal læs/år
Dyr til ejendommen	34
Dyr fra ejendommen	80
Afhentning af døde dyr til DAKA	78
Soja og mineraler	20
Korn	120
Halm	16
Gylle	275
Øvrige	6
Total	612

Kommunens bemærkninger og vurdering

Det er kommunens vurdering, at ind- og udkørsel til husdyrbruget til og fra Lillegård, som sker ad Præstegårdsvejen og primært inden for normal arbejdstid kan ske uden at give anledning til gener for omkringboende. Selve belastningen af det lokale vejnet reguleres af den relevante vejlovgivning, mens færdsel på offentlig vej reguleres af færdselsloven og håndhæves af politiet. Der er ikke stillet vilkår i forhold til transport.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. transport.

8 AMMONIAKTAB OG NATURPÅVIRKNING

I dette kapitel beskrives ammoniakemissionen fra husdyrbruget og opfyldelsen af BAT-krav, og det vurderes, i hvor høj grad ammoniakemissionen påvirker beskyttet natur og sårbare arter.

8.1 Ammoniakemission og BAT-krav

Beskrivelse

Ammoniakemission fra anlægget

I ansøgningskemaet er der foretaget beregninger af ammoniakemissionen fra staldanlæg og lagre i nudrift/8-årsdrift og ansøgt drift. For hvert staldafsnit er ammoniakemissionen beregnet ved at gange størrelsen af produktionsarealet med emissionsfaktoren for den pågældende dyretype og staldsystem. Tilsvarende beregnes emissionen fra gylleopbevaring ved at gange det ansøgte overfladeareal for gyllebeholdere med en emissionsfaktor for typen af gødning.

Tabel 9. Opgørelse af ammoniakemissionen fra stalde og lagre på Lillegård før og efter ændringerne

Ammoniakemission fra husdyranlægget (kg NH ₃ -N/år)				
Drift	Staldafsnit	Lagre	I alt	Meremission efter udvildelse
Ansøgt drift	4.315,8	357,9	4.673,7	- (nudrift) +1.431,6 (8-års drift)
Lovlig nudrift	4.315,8	357,9	4.673,7	-
8-års drift	2.884,2	357,9	3.242,1	-

BAT-krav

Husdyrbrug med en emission på over 750 kg NH₃-N pr. år skal reducere ammoniakemissionen til et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

Den maksimale emission ved anvendelse af BAT beregnes for hvert staldafsnit for sig ud fra de enkelte produktionsarealers størrelse i m² og emissionsfaktoren for den pågældende dyretype og staldsystemtype. Der sondres mellem nye (og renoverede) stalde, hvor kravet beregnes ud fra ét sæt emissionsfaktorer, og eksisterende stalde, hvor kravet beregnes ud fra et andet sæt faktorer eller ud fra vilkår i tidligere godkendelser om eksisterende teknologi.

Der foreligger en godkendelse fra 2010, hvor der er fastsat krav til BAT for produktionen på Lillegård. I ansøgningskemaet for Lillegård skal BAT derfor beregnes ud fra emissionsfaktorer for eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse. For gyllebeholdere og fortank beregnes BAT tilsvarende ud fra eksisterende opbevaringsanlæg, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse. Der er i den tidligere godkendelse fastsat krav om anvendelse af teknologien luftrensning i stald 2 med en effekt på 50% i 8.760 timer.

Der er ikke et selvstændigt BAT-krav for gødningsopbevaringsanlæg. I beregningen af BAT-kravet for husdyrbruget indgår opbevaringsanlæg således med en emission svarende til den beregnede reelle emission.

Samlet BAT-krav inkl. krav til gødningslagre er opgjort i Tabel 10.

Tabel 10. Vejledende BAT-krav ved ansøgt drift

Staldafsnit	Dyretype Staldsystem/gødningstype	Forudsætning	Produktions- areal (m ²)	BAT-krav/m ² (kg NH ₃ -N)	BAT-krav (kg NH ₃ -N)
Stald 1	Slagtesvin, 25-49 % fast gulv	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	1.518	1,90	2.884,2
Stald 2	Slagtesvin, 25-49 % fast gulv	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	1.507	0,95	1.431,6
Gyllebeholder 1	Flydende gødning	Eksisterende gødnings-opbevaringsanlæg, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	182	0,40	72,7
Gyllebeholder 2	Flydende gødning	Eksisterende gødnings-opbevaringsanlæg, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	708	0,40	283,3
Fortank	Flydende gødning	Eksisterende gødnings-opbevaringsanlæg, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	9	0,20	1,8
I alt			3.025 + 899		4.315,8 + 357,9 = 4.674

BAT-krav beregnes til 4.674 kg NH₃-N pr. år, mens den faktiske emission ligeledes beregnes til 4.674 kg NH₃-N pr. år. BAT-kravet opfyldes på baggrund af, at der ikke foretages ændringer i staldanlægget og effekten af luftrensningen ikke ændres.

Kommunens vurdering

Idet der er tale om et husdyrbrug med en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr år, skal emissionen reduceres til et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

For den konkrete produktion er det samlede BAT-krav beregnet til 4.674 kg NH₃-N pr. år. Den ansøgte produktion medfører en beregnet faktisk emission på 4.674 kg NH₃-N pr. år. Den ansøgte husdyrproduktion overholder således det vejledende BAT-niveau.

BAT-kravet er opfyldt på baggrund af, at det er valgt at anvende følgende som ammoniakreducerende teknologi:

- Luftrensning med 50% reduktion på Stald 2

BAT-emissionskravet er således overholdt.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedrørende luftrensning, jf. vilkår 2.3.6.

Tabel 71. Beregningspunkter for ammoniak i området omkring Lillegård.

Naturtyper	Målepunkt	Totaldeposition (kg NH ₃ -N/år)	Merdeposition Nudrift (kg NH ₃ -N/år)	Merdeposition 8-års drift (kg NH ₃ -N/år)
Kategori 1-natur	Habitatområde	0,1	0,0	0,0
	Habitatnatur	0,1	0,0	0,0
Kategori 2-natur	Overdrev	0,1	0,0	0,0
Kategori 3-natur	Overdrev	0,1-1,8	0,0	0,0-0,7
	Skov gammel skovjordbund	0,3	0,0	0,1
	Skov tilgroet lysåbent	0,3	0,0	0,1
Anden natur	Søer	2,0-6,4	0,0	0,3-1,5
	Enge/ellesump	0,3-19,2	0,0	0,1-2,5

*) Alle beregningspunkter kan ses udspecificeret i bilag 3.

Kommunens bemærkninger og vurdering

De ammoniakfølsomme naturområder opdeles i kategori 1-natur, kategori 2-natur og kategori 3-natur. Beskyttelsesniveauet for kategori 1-natur og kategori 2-natur omfatter en forbudszone på 10 m, hvor der ikke må etableres, udvides eller foretages ændringer af stalde eller gødningsopbevaringsanlæg, samt krav til den tilladte totaldeposition. Beskyttelsesniveauet for kategori 3-natur kan efter en konkret vurdering være et krav om en maksimal merdeposition. Kravene er fastsat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen og er gengivet i boksen nedenfor.

Totaldepositionen er den ammoniakdeposition, som stammer fra husdyrbrugets stalde og lagre - både fra den eksisterende og den ansøgte drift. Merdepositionen er den ekstra ammoniakdeposition, som den ansøgte drift forårsager. Merdepositionen skal beregnes ud fra alle etableringer, udvidelser eller ændringer foretaget siden 2007 (8-års driften).

Kategorisering og beskyttelsesniveau for naturtyper

Kategori 1-natur

Ammoniakfølsomme naturtyper i Natura 2000-områder, hvor et enkelt husdyrbrug maksimalt må totalbelaste med 0,2-0,7 kg N/ha/år afhængigt af beliggenheden af andre husdyrbrug i nærheden*.

Kategori 2-natur

Nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper uden for Natura 2000-områder: højmoser, lobeliesøer, heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha. Et husdyrbrug må totalbelaste med maksimalt 1,0 kg N/ha/år.

Kategori 3-natur

Anden ammoniakfølsom natur (moser samt mindre heder og overdrev) og ammoniakfølsomme skove. Ved disse naturtyper kan kommunen ud fra en konkret vurdering stille krav om en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

*0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug; 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug og 0,7 kg N/ha/år ved 0 husdyrbrug.

Kategori 1-natur

Der er ca. 1.980 m fra Lillegård til nærmeste Natura 2000-område og ca. 2.010 m til nærmeste kategori 1-natur. Nærmeste Natura 2000-område er habitatområde nr. 242 Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne. Depositionen på området fra Lillegård er beregnet til 0,1 kg N/ha/år i totaldeposition. Det fastsatte krav til maksimal deposition af ammoniak er derfor overholdt.

Kategori 2-natur

Kravet til maksimal totaldeposition til kategori 2-natur er 1 kg N/ha/år. Nærmeste kategori 2-naturareal er et overdrev beliggende ca. 1.289 m syd for Lillegård, hvortil der beregnes en totaldeposition fra Lillegård på 0,1 kg N/ha/år. Idet produktionen på Lillegård således påvirker kategori 2-naturarealer med en totaldeposition under 1 kg N/ha/år, er det fastsatte krav til maksimal deposition af ammoniak til kategori 2-natur overholdt.

Kategori 3-natur

For kategori 3-naturtyper skal kommunen foretage en konkret vurdering og kan på den baggrund i særlige tilfælde fastsætte vilkår med henblik på opfyldelse af krav om maksimal merdeposition af ammoniak. Ved særlige tilfælde forstås en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser. Kravet må dog ikke være under en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

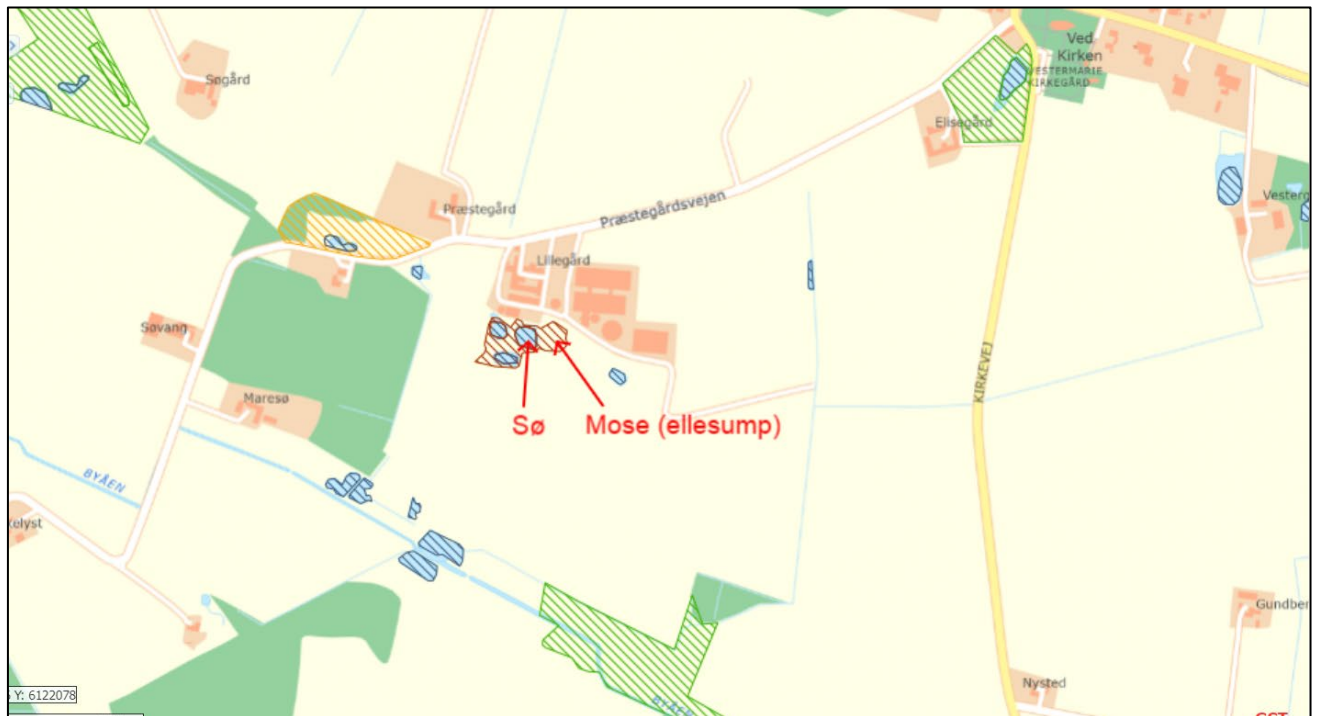
Nærmeste kategori 3-overdrev, -hede eller -mose er en mose beliggende umiddelbart sydvest for Lillegårds produktionsbygninger kun ca. 18 meter fra den nærmeste gyllebeholder.

Mosen sydvest for Lillegård påvirkes med en merdeposition på op til 2,8 kg N/ha/år i forhold til 8-årsdrift og 0,0 kg N/ha/år i forhold til nudrift.

Herudover er der beregnet ammoniakdeposition til to skovarealer og flere overdrev beliggende i området omkring Lillegård. Disse modtager merdepositioner på mellem 0,0 og 0,7 kg N/ha/år i forhold til 8-årsdrift og 0,0 kg N/ha/år i forhold til nudrift.

Merdepositioner, som ikke overstiger 1 kg N/ha/år, vurderes ikke at medføre en væsentlig påvirkning af naturområdet, mens kommunen ved merdepositioner på mere end 1 kg N/ha/år skal foretage en konkret vurdering af, om der skal fastsættes vilkår om en maksimal merdeposition med ammoniak til naturområdet.

Mosen sydvest for Lillegård modtager mere end 1 kg N/ha/år i merdeposition, og der skal derfor foretages en konkret vurdering af påvirkningen på dette område. De to skove og overdrevene omkring Lillegård modtager ikke mere end 1 kg N/ha/år i merdeposition, og disse vurderes derfor ikke yderligere.

Figur 9 Luffoto med beskyttede naturområder og skov omkring Lillegård. Pilen viser de arealer, som der foretages en nærmere vurdering af påvirkningen på.

Vurdering af påvirkning på mose

Bornholms Regionskommunes besigtigede mosen den 13. juni 2024². Mosen er et skovareal på fugtig, lavtliggende bund. I området ligger en lidt større sø med vandspejl og to lidt mindre temporære søer, som ikke havde vandspejl på besigtigelsestidspunktet. Fra den største sø går en grøft mod nord, hvor der på besigtigelsestidspunktet var stillestående vand med liden andemad og forekomst af grøn frø. Skoven domineres klart af rød-el med indslag af mirabel og ask. Skovbunden bærer præg af fugtigbundsarter, herunder var bl.a. eng-forglemmigej og skov-skræppe udbredte. Der blev registreret i alt 27 arter på arealet heraf fire stjernearter og ingen problemarter. Stjernearterne er dansk arum, eng-kabeleje, eng-forglemmigej og skov-skræppe. Det ses af historiske kort og ældre luffotos, at området tidligere har været lysåben eng med søer. Området er siden hen groet til med især elletræer. Bornholms Regionskommune vurderer på baggrund heraf, at der er tale om naturtypen ellesump. Hele området er endvidere registreret som 'bluespot' (et bluespot er et område i terrænet, som ikke har naturligt afløb) på kort, som Bornholms Regionskommune har tilgang til.

Der skal ved beregning af ammoniakdeposition angives en ruhed for naturarealet. Der er til mosen anvendt ruheden S - Skov' og for oplandet ruheden 'Ringe vegetation'. Der beregnes en ammoniakdeposition til mosen på 19,8 kg N/ha/år. Merdepositionen i forhold til nudrift er 0,0 kg N/ha/år og i forhold til 8-års drift 2,8 kg N/ha/år.

Baggrundsdepositionen i området beregnes til 11,2 kg N/ha/år beregnet som et gennemsnit over de seneste tre års data 2020-2022. Når baggrundsdepositionen og depositionen fra den ansøgte produktion på Lillegård lægges sammen, fås en samlet deposition til mosen på 31,0 kg N/ha/år.

² Besigtigelsesdata kan ses her: [Danmarks Miljøportal \(miljoportal.dk\)](https://miljoportal.dk)

Det følger af tabel 2 i DCE-notatet "Opdatering af empirisk baserede tålegrænser" fra september 2018³, at tålegrænseintervallet for moser og kær er 5-30 kg N/ha/år (se tabel **Fejl! Henvisningskilde ikke fundet.** 12 herunder). Det fremgår dog af tabellens note 1 og 2, at den atmosfæriske afsætning skal ses i sammenhæng med andre tilførsler, f.eks. med overfladenær afstrømning.

Tabel 12 Tålegrænser for kvælstofdeposition for danske naturtyper. Tabel fra 'Opdatering af empirisk baserede tålegrænser – Notat fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi' september 2018. [Opdatering af empirisk baserede tålegrænser \(au.dk\)](#)

Naturtype	Tålegrænse	Differentiering
Overdrev	10-25	¹ sure overdrev 10-15, kalkholdige overdrev 15-25
Klit	8-20	grå klit og grønsværklit 8-15, øvrig klit 10-20
Hede	10-20	der kan være klit kortlagt som § 3 hede
Fersk eng	15-25	^{1,2}
Strandeng	30-40	^{1,2}
Mose (og kær)	5-30	højmoser 5-10, hængesæk, tørvelavninger 10-15, fattigkær og hedemoser 10-20, kalkrige moser og væld, rigkær 15-30
Løvskov	10-20	Skovbevoksede tørvemoser 10-15
Nåleskov	10-20	

¹ Bør ikke anvendes for arealer med kulturgræsland / hvor den væsentligste påvirkning er en hidtil lovlig landbrugsmæssig.

Dette vil primært gælde engarealer og bør ses over en længere tidsperiode. Intervallet dækker således som udgangspunkt 'naturenge'. Se også note 2.

² Den atmosfæriske afsætning skal ses i sammenhæng med andre tilførsler, fx med overfladenær afstrømning.

Af DCE-notatet fremgår, at den konkrete tålegrænse skal fastsættes inden for tålegrænseintervallet med udgangspunkt i områdets tilstand, målsætning og øvrige påvirkninger, men at udgangspunktet er, at den vurderede påvirkning (atmosfærisk deposition af kvælstof) i sig selv skal kunne medføre en væsentlig tilstandsændring, hvilket ikke vil være tilfældet, hvor landbrugsdrift er den væsentligste påvirkning eller tilførsler med overfladenært grundvand er den væsentligste kilde til kvælstof.

Bornholms Regionskommune vurderer, at tålegrænsen for ellesump som udgangspunktet ligger i den høje ende af tålegrænseintervallet, idet en ellesump er en naturligt næringsrig naturtype.

Det er endvidere Bornholms Regionskommunes vurdering, at mosen bliver påvirket af overfladenær afstrømning fra omkringliggende arealer.

Det fremgår af Miljø- og Fødevareklagenævnets praksis, at den samlede mængde tilstrømmende kvælstof fra omkringliggende marker til naturarealer kan anslås ved at anvende en metode, der er beskrevet i et notat fra DCE fra 2015⁴.

Ansøger har indsendt kort med indtegnning af drænforholdene i området (se

Figur herunder). Bornholms Regionskommune har anvendt disse oplysninger i kombination med oplysninger om terrænforhold og naturlige strømningsveje i området til at vurdere, hvor stort et opland, hvorfra der er afstrømning til arealet med ellesump. Kortet i figur 10 herunder viser indtegnning af det anslåede oplandsareal til ellesumpen baseret på drænforhold, højdekurver og strømningsveje.

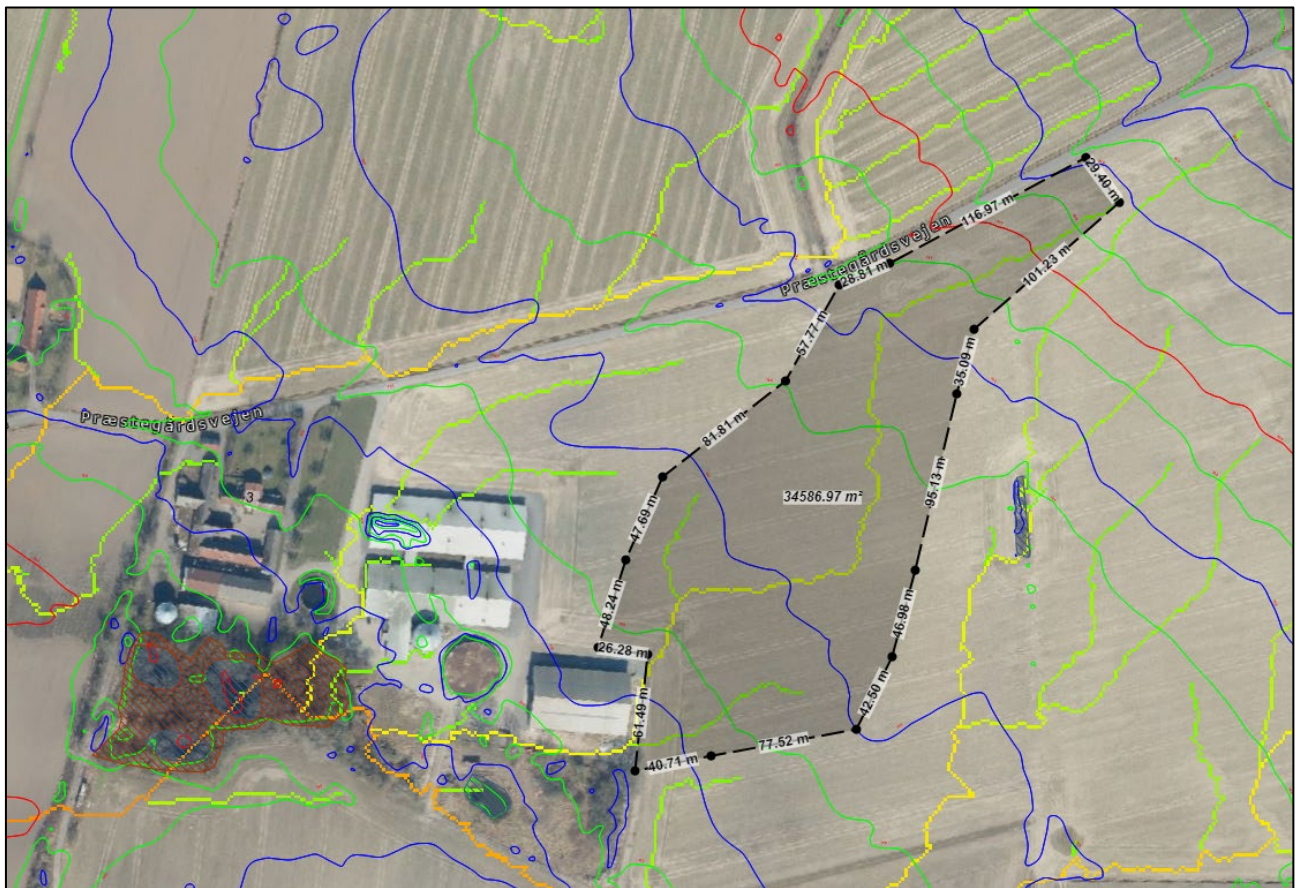
³ Opdatering af empirisk baserede tålegrænser. Notat fra DCE 2018. [Opdatering af empirisk baserede tålegrænser \(au.dk\)](#)

⁴ DCE, 2015: [Notat om estimat af generel faktor for merudvaskning af kvælstof ved at anvende husdyrgødning frem for handelsgødning \(au.dk\)](#)

Oplysningerne fra kortet viser, at der er et opland, hvorfra overfladevandet strømmer til ellesumpen. Et bud som indtegnet på kortet er, at overfladevand fra ca. 3,5 ha dyrket oplandsareal afstrømmer til ellesumpen. Fra søen i ellesumpen er der et overløb mod nord ud af arealet.

Figur 10. Kort med ansøgers håndtegning af drænforhold i området omkring Lillegård. På kortet ses også naturlige strømningsveje i landskabet (som dog ikke tager højde for de aktuelle drænforhold). Endvidere ses med skravering en vejledende registrering af § 3-beskyttet natur, som dog siden er blevet ændret og opdateret.

Figur 11 Kort med højdekurver og vandets naturlige strømningssveje samt en omtrentlig indtegnning af oplandsarealet til ellesumpen baseret også på drænkortet, som er vist ovenstående figur.

Oplandsarealet består af dyrkede arealer i omdrift. Hertil kommer arealerne, hvor Lillegårds driftsbygninger og gylletanke ligger. Bygningsarealerne er dog ikke medregnet i oplandsarealet på 3,5 ha, som udelukkede udgøres af dyrket mark. Jordtypen i området er sandblandet lerjord. Der udbringes afgasset gylle fra biogasanlæg på arealerne. Biogasygille beregnes i denne sammenhæng som et gennemsnit af kvæg- og svinegyille, idet gyllen er en blanding. Bornholms Regionskommune vurderer på baggrund af tal fra DCE-notatet (tabel 8 s. 21) at der i gennemsnit er et tab af kvælstof fra rodzonen på 49 kg N/ha/år på en lerjord ved middel nedbør (beregnet som et gennemsnit af kvæggylle og svinegyille). Var der tale om ren sandjord, ville det tilsvarende tal være 64,5 kg N/ha/år. Der er i dette tilfælde tale om en sandblandet lerjord, hvorfor tallet må formodes at ligge et sted midt imellem. Der regnes i dette tilfælde konservativt med værdien for lerjord.

Det anslås på baggrund af oplandsarealets hældning, at minimum 15 % af tabet fra rodzonen på arealer i oplandsarealet ender i ellesumpen. Herved kan der beregnes, at der tilføres minimum anslået $3,5 \text{ ha} \cdot 49 \text{ kg N/år} \cdot 0,15 = 25,7 \text{ kg N/år}$.

Ellesumpen har inklusive de søer, som ligger i den, et areal på ca. 0,6 ha. Hvis det anslås, at den beregnede mængde tilført N fordeles jævnt til ellesumpen, kan det beregnes, at 25,7 kg N/år fordelt på 0,6 ha, giver en påvirkning på 42,8 kg N/ha/år. Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at hovedparten af det næringsrige vand, som strømmer til området, bliver og fordeler sig i området, mens kun en mindre del løber ud af søen, når der er meget vand i området.

Bornholms Regionskommune vurderer på baggrund heraf, at mosen, på grund af overfladisk tilstrømning fra de omkringliggende dyrkede arealer, allerede før udvidelsen af den ansøgte produktion på ejendommen har modtaget et væsentligt bidrag fra overfladenær afstrømning fra omkringliggende arealer i en størrelsesorden, som overstiger tålegrænseintervallet for mose væsentligt.

Det er på denne baggrund Bornholms Regionskommunes vurdering, at tålegrænseintervallet på 5-30 kg N/ha/år for mose ikke finder anvendelse, idet den omhandlede mose allerede er væsentligt næringsstofpåvirket, og at den væsentligste påvirkning af mosen også efter godkendelse af det ansøgte vil komme fra andre kilder end atmosfærisk deposition. Bornholms Regionskommune vurderer således, at en merbelastning på 2,8 kg N/ha/år ikke vil være væsentlig set i forhold til de øvrige næringsstofkilder til mosen, og at merbelastningen derfor ikke vil resultere i en mærkbar forringelse af mosens tilstand.

Bornholms Regionskommune stiller derfor ikke krav om maksimal deposition til mosen.

Anden natur

Der er beregnet ammoniakdeposition til to enge beliggende indenfor 1.000 m af staldanlægget. Til engene beregnes merdepositioner på henholdsvis 0,1 og 0,2 kg N/ha/år i forhold til 8-årsdrift og 0,0 kg N/ha/år i forhold til nudrift.

Der er beregnet ammoniakdeposition til de nærmeste søer omkring Lillegård. Til den nærmeste sø, som er beliggende ca. 40 m sydvest for nærmeste gyllebeholder, beregnes en merdeposition på 0,0 kg N/ha/år i forhold til nudrift og 1,5 kg N/ha/år i forhold til 8-års drift. Til de andre søer beregnes merdepositioner på mellem 0,3 og 1,0 kg N i forhold til 8-årsdrift og 0,0 kg N/ha/år i forhold til nudrift.

Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens beskyttelsesniveau for ammoniak omfatter ikke bl.a. søer og enge, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Men i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3 kan kommunen ikke godkende en påvirkning, som vil medføre ændringer i tilstanden af naturtyperne.

Merbidrag på op til 1 kg N/ha/år vurderes generelt ikke at kunne medføre en væsentlig påvirkning af lokaliteten. Der vurderes således ikke at ske nogen væsentlig påvirkning af engene og de fleste af søerne omkring Lillegård. Dog overstiger merdepositionen i forhold til 8-årsdrift 1 kg N/ha/år for én sø.

Det følger af Miljø- og Fødevarerklagenævnets praksis i sager efter husdyrlovgivningen, at der i forhold til natur, der er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, som udgangspunkt ikke vil være tale om en tilstandsændring – og dermed en væsentlig virkning på miljøet – såfremt den samlede ammoniakpåvirkning af naturområdet efter godkendelse af det ansøgte ligger indenfor en konkret fastsat tålegrænse, indenfor det gældende tålegrænseinterval for den pågældende naturtype.

Bornholms Regionskommune har derfor foretaget en nærmere vurdering af ammoniakpåvirkningen på søen ved Lillegård, som modtager mere end 1 kg N/ha/år.

Vurdering af påvirkning på sø

Bornholms Regionskommunes besigtigede søen den 13. juni 2024⁵. Søen er beliggende i en lille skov med ellesump umiddelbart sydvest for gårdens produktionsbygninger. Søen omkranses af rød-el. Vandet er grumset med forekomst af liden andemad. Der løber en mindre grøft fra søen mod nord mod gården. Grøften har stillestående vand, som er helt dækket af liden andemad. Der var grøn frø i vandet i grøften, men der sås ikke padder i søen.

⁵ Besigtigelsesdata kan ses her: [Danmarks Miljøportal \(miljoportal.dk\)](https://miljoportal.dk)

Figur 12 Luffoto med beskyttet natur markeret med blå skravering. Søen, som vurderes, er markeret med rød pil.

Søen vurderes ud fra dens karakter, vegetation og beliggenhed at være en næringsrig sø. Der vurderes at ske en vis tilstrømning til søen med næringsrigt overfladevand fra bygnings- og markarealer nordøst for søen.

Der er ikke fastsat generelle tålegrænser for søer. I habitatdirektivet er søer inddelt i fem typer. Af disse er de fire næringsfattige søtyper med fastsatte tålegrænser på 5-10 kg N/ha/år, og den femte er næringsrige søer og vandhuller, som der ikke er fastsat tålegrænser for (naturtype 3150)⁶. Naturtypen næringsrige søer og vandhuller omfatter de fleste danske småsøer og vandhuller. Mange søer og vandhuller er eutrofierede som følge af næringstilførsel fra andre kilder end ammoniakdeposition, hvorfor der ikke er fastsat tålegrænser for ammoniakdeposition⁷. De fleste søer er endvidere begrænsede af fosfor og ikke af kvælstof.

Bornholms Regionskommune vurderer ud fra søens karakter, vegetation og beliggenhed, at der er tale om en næringsrig sø, som dermed tilhører typen af søer, som der ikke er fastsat tålegrænser for. Søen vurderes endvidere i forvejen i en vis grad at blive påvirket af næringsrigt overfladevand fra arealer omkring søen.

Det er på baggrund heraf Bornholms Regionskommunes vurdering, at påvirkningen med atmosfærisk deposition af kvælstof ikke i sig selv vurderes at kunne medføre en væsentlig tilstandsændring af søen. Der stilles derfor ikke krav om maksimal deposition til søen.

⁶ Opdatering af empirisk baserede tålegrænser – Notat fra DCE- Nationalt Center for Miljø og Energi, 2018 ([Opdatering af empirisk baserede tålegrænser \(au.dk\)](#))

⁷ Samme som ovenfor.

Påvirkning af Natura 2000-områder

Lillegård er beliggende ca. 2,0 km fra nærmeste Natura 2000-område N186 Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne. Som det fremgår af tabellen, er ammoniakpåvirkningen til område placeret i Natura 2000-området beregnet til 0,1 kg N/ha/år. Påvirkningen overholder hermed husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens krav om maksimal deposition af ammoniak til kategori 1-natur.

Det er på baggrund heraf Bornholms Regionskommunes vurdering, at den ansøgte produktion på Lillegård ikke medfører en væsentlig påvirkning på Natura 2000-områder og de arter og naturtyper, som områderne skal beskytte.

Påvirkning af arter med særlige beskyttelseskrav (bilag IV-arter)

EU-landene har vedtaget fælles regler om at beskytte naturen. Habitatdirektivet forpligter medlemslandene til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter, som står på bilag IV. Beskyttelsen af arterne handler blandt andet om at sikre arterne mod at blive efterstræbt (jagt, indsamling, ødelæggelse af æg og unger). Men medlemslandene skal også sikre, at arternes yngle- og rasteområder ikke beskadiges eller ødelægges. Viden om arternes forekomst og udbredelse opdateres løbende, bl.a. gennem det nationale program for overvågning af vandmiljø og natur (NO-VANA).

Det fremgår af habitatbekendtgørelsens § 10, at der ikke kan gives tilladelse, dispensation, godkendelse m.v., hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, eller ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, i alle livsstadier.

Det fremgår af Miljøstyrelsens vejledning om miljøregulering af husdyrhold, at *"Kommunen skal derfor altid foretage en vurdering af, om der inden for 300 m fra punktkilden (inden for denne afstand kan en påvirkning henføres til punktkilden) ligger områder, som kan rumme bilag IV-arter (typisk vandhuller, moser eller solåbne græsarealer), og om der er registreret en forekomst af arten."*

Bornholms Regionskommune har gennemgået de tilgængelige databaser Danmarks Naturdata (Danmarks Miljøportal), Naturbasen samt Arter.dk. Der er tidligere (senest i 2001) registreret Bilag IV-arten løvfrø i to af søerne beliggende umiddelbart syd for Lillegård samt i en sø beliggende ca. 300 m vest for produktionsbygningerne på Lillegård. Der er ikke herudover registreret Bilag IV-arter inden for 300 m af Lillegård.

Der er inden for 300 m af produktionsanlægget yderligere tre søer, som potentielt kan være levested for padder.

Søer beliggende inden for 300 m fra staldanlægget er beskrevet i afsnittet 'Anden natur'. Her fremgår det, at kun én af søerne påvirkes med en merdeposition på mere end 1 kg N/ha/år. Påvirkninger på mindre end 1 kg N/ha/år vurderes ikke at være væsentlige for søernes tilstand. For den ene sø, som påvirkes med mere end 1 kg N/ha/år, er det som beskrevet i afsnittet 'Anden natur' vurderet, at ammoniakdepositionen fra den ansøgte produktion på Lillegård ikke medfører en væsentlig påvirkning af søen. Det er på baggrund heraf Bornholms Regionskommunes vurdering, at det ansøgte heller ikke medfører en væsentlig påvirkning af søernes potentielle som eventuelt muligt levested for Bilag IV-arter.

Elleskoven bag Lillegård kan potentielt være levested for flagermus og rasteområde for padder. Skovens potentielle som levested for flagermus og rasteområde for padder vurderes ikke at blive påvirket af ammoniakdeposition men kan påvirkes af skovning. Den ansøgte produktion på Lillegård medfører ikke skovning og vurderes hermed ikke at påvirke skoven som muligt yngle- og rastested for Bilag IV-arter.

På ovenstående baggrund vurderer Bornholms Regionskommune samlet, at den ansøgte udvidelse ikke medfører en væsentlig påvirkning af bilag IV-arter eller fører til ødelæggelse eller beskadigelse af yngle- og rasteområder for Bilag IV-arter.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. ammoniakdeposition til naturarealer.

9 MULIGE DRIFTSFORSTYRRELSER OG UHELD

I dette afsnit beskrives mulige uheld, der kan føre til væsentlig forøget forurening af jord, overflade- og grundvand samt skade på mennesker, dyr og planter i forhold til normal drift. Desuden beskrives foranstaltninger til begrænsning af risici.

Miljøteknisk redegørelse

De mulige risici centrerer sig om forurening af grund- eller overfladevand med pesticider, gylle, veterinærmedicin, olie/diesel.

Mulige uheld med pesticider: Der er risiko for, at pesticider utilsigtet kan komme i overfladevand eller grundvand ved spild, lækage på sprøjte eller emballage, eller ved uheld ved transport.

Mulige uheld med gylleudslip: Der er risiko for udslip af gylle i forbindelse med pumpning af gylle til gylleholder eller ved omlastning til gyllevogn.

Ved færdselsuheld med gyllevogn kan der opstå lækage. Ligeledes kan der opstå lækage fra gyllebeholder, hvis gyllebeholderen bliver påkørt.

Endelig er der risiko for gylleudslip, hvis beholderen tæres eller af anden grund ikke er tæt.

Mulige uheld med dieselolie: Lækage på tank og/eller punktforurening hvor påfyldning finder sted.

Mulige uheld med rengøringsmidler: Der er risiko for punktforurening ved spild.

Mulige uheld med veterinærmedicin: Der er risiko for punktforurening, hvis veterinærmedicin håndteres lemfældigt.

Minimering af risiko for uheld

Gylleudslip: Forebygges med opsyn samt anvendelse af sugekran ved påfyldning af gyllevogn. Herudover opmærksomhed ved udkørsel.

Gyllebeholdere tilses dagligt.

Når gyllen køres ud, udvises agtpågivenhed i trafikken. Reflekser og lygter tjekkes og renholdes, så gyllevogn tydeligt kan ses, også efter mørkets frembrud.

Gyllebeholder er placeret ved interne transportveje, hvor kørehastigheden er lav. Der vises agtpågivenhed ved kørsel på interne transportveje.

Dieselolie: Olietanke står på fast og uigennemtrængeligt gulv uden afløb.

Rengøringsmidler: Der anvendes kun godkendte midler. Rengørings og desinfektionsmidler oplagres på fast bund.

Veterinærmedicin: Forebyggelse sker ved at opbevare medicinen forsvarligt, og leverer evt. medicinrester retur til dyrlæge eller apotek.

Pesticider: Der sørges for sikker transport af kemikalier mellem ejendom og marker. Giftige bekæmpelsesmidler opbevares forsvarligt under lås. For alle midler gælder, at de opbevares utilgængeligt for børn og ikke sammen med eller i nærheden af levnedsmidler, foderstoffer m.v.

Minimering af gene og forurening ved uheld

Gylle: Ved lækage/overløb fra gylletanke, etableres en barriere, så gyllen ikke løber ud i den tilstødende mose og til dræn. Hvis der er risiko for, at gylle løber mod åbne grøfter eller søer, kan der etableres barriere med f.eks. bigballe af halm.

Ved udslip/overløb, hvor der er en sandsynlighed for akut forurening, kontaktes alarmcentralen (112). Alarmcentralen kontakter relevante medarbejdere i Center for Miljø, Plan og Kultur i BRK.

Gylletankene er underlagt lovpligtig kontrol og kontrolleres hyppigt visuelt og der føres logbog.

Sker der tilsvining af vejene ved gyllekørsel, bliver der skiltet med glatføreskilt, og der bliver ryddet op senest ved arbejdets ophør samme dag

Hvis det værste uheld skulle ske, og der opstår lækage fra gyllevognen enten på landevej eller i marken, stoppes evt. gyllefløb mod grøft, dræn og vandløb med f.eks. halmbigballer. Der tages kontakt til kommunens Natur- og Miljøafdeling, og yderligere tiltag aftales.

Lugtgener fra gyllespredning minimeres ved at sprede under bedst mulige forhold (lille vindhastighed og høj luftfugtighed)

Olie: Ved oliespild fra dieseltank eller maskiner opsuges spild med f.eks. savsmuld eller kattegrus, som opsamles og afleveres på modtagestation. Olietankene er underlagt lovgivning. Tankene står på fast bund, hvor evt. olielækage er synlig.

Rengørings og desinfektionsmidler: Hvis der forekommer utilsigtet spild, opsamles det f.eks. med savsmuld eller kattegrus.

Medicin: Uheld med udslip af medicin forebygges ved altid at opbevare veterinærmedicin på korrekt; også medicin, som er i brug. Desuden følges dyrlægens instruktioner, og brugsanvisningen på pakningen.

Pesticider: I tilfælde af kemikaliespild spredes et sugende materiale (f.eks. savsmuld eller kattegrus), og det sugende materiale og evt. jord/grus fjernes med skovl, og puttes i affaldsposer. Derefter bortskaffes det på modtagestation.

Generelt gælder, at ved akut forurening af olie, gylle eller spildevand, tilkaldes alarmcentralen på 112. Alarmcentralen tilkalder en miljømedarbejder fra Bornholms Regionskommune, Center for Miljø, Plan og Kultur.

I stalden og på marken medbringes en mobiltelefon således at det er muligt at hurtigst at tilkalde hjælp ved uheld.

Strømafbrydelse, generelt

Lovgivningen forlanger, at man kan redegøre for, hvordan dyrene beskyttes ved strømafbrydelse.

Alarmanlæg og nødopluk er lovpligtig i stalde med mekanisk ventilation. Det er desuden vigtigt, at dyrene fortsat har adgang til foder og vand.

Strømafbrydelse, Lillegård

For Lillegård gælder:

Ventilation: Der er nødopluk, der sikrer et luftskifte i stalde. Ved strømsvigt i varmeperioder vil nødopluk blive suppleret med åbning af døre og vinduer for at sikre et tilstrækkeligt luftskifte.

Vand: Der vil være vand også ved strømsvigt (vandværksvand).

Foder: Foderfremstilling og udfodring sker automatisk og er afhængig af strøm.

Ved længere strømsvigt opstartes nødstrømsgenerator.

Kommunens vurdering

Opbevaring af fast husdyrgødning

Området er allerede indarbejdet i husdyrbrugloven og indgår i beregninger vedrørende husdyrbrugets ammoniakemission og lugtemission i afsnittene "Gener fra husdyrbruget" og "Ammoniak og Naturpåvirkning", hvorfor dette ikke vil blive gennemgået yderligere i dette afsnit.

Opbevaring af gylle

Området er allerede indarbejdet i husdyrbrugloven og indgår i beregninger vedrørende husdyrbrugets ammoniakemission og lugtemission i afsnittene "Gener fra husdyrbruget" og "Ammoniak og Naturpåvirkning", hvorfor dette ikke vil blive gennemgået yderligere i dette afsnit.

Håndtering af husdyrgødning

- Der udføres lovpligtig 5 års/10 års beholderkontrol.
- Gylletanke tømmes ca. én gang årligt for inspektion og vedligeholdelse
- Gylletanke omrøres kun forud for udkørsel af gylle
- Gyllen opbevares i gylletanke

Området er ikke omfattet af godkendelseskravet, og vil derfor ikke blive gennemgået yderligere, udover de ovenfor nævnte procedurer og tekniske løsninger, som er medvirkende til at minimere ammoniakemissionen og risikoen for forurening af jord og grundvand.

Bornholms Regionskommune vurderer, derfor at BAT er overholdt i forhold til opbevaring og håndtering af gødning.

Udbringning af husdyrgødning

1. august 2017 overtog Landbrugs- og Fiskeristyrelsen regulering og kontrollen med udbringningsarealerne og vil dermed være dækket af generelle regler. Området er ikke omfattet af godkendelseskravet, og vil derfor ikke blive gennemgået yderligere.

Ifølge ansøger vil følgende dog blive praktiseret på bedriften:

- Husdyrgødning udbringes under hensyn til generelle regler, og foregår i videst muligt omfang efter godt landmandsskab, hvilket vil sige at der tages hensyn til naboer, byområder osv.
- Gyllen nedfældes på græsmarker.
- Husdyrgødningen udbringes under hensyn til afgrødernes vækstperiode, hvilket betyder maksimal udnyttelse af næringsstoffer.
- Udkørsel af flydende husdyrgødning på dage med lav fordampning/regn.
- Udkørsel af flydende husdyrgødning til afgrøder i god vækst og/eller afgrøder med en plante-højde, der reducerer fordampningen.

Ud fra ovennævnte procedurer og tekniske løsninger, som er medvirkende til at minimere ammoniakemissionen og risikoen for forurening af jord og grundvand, vurderer Bornholms Regionskommune at BAT er overholdt i forhold til udbringning af husdyrgødning.

Beredskabsplan

Bornholms Regionskommune vurderer, at der skal foreligge en beredskabsplan, som indeholder følgende:

- En plan over husdyrbruget med angivelse af drænsystemer og vandkilder/spildevandskilder.
- Handlingsplaner for hvordan brand, utætte eller kollapsede gyllebeholdere, ukontrollerede afstrømninger fra møddinger og ensilagepladser samt olieudslip håndteres.
- Hvor udstyr til håndtering af forureningsulykker er placeret.

Vilkår

I henhold til klagenævnspraksis vurderes det, at husdyrgødningsbekendtgørelsens regler for håndtering af bl.a. flydende husdyrgødning anses for tilstrækkelige til at imødegå forurening ved et eventuelt udslip, og derfor er der ikke stillet yderligere vilkår til at forebygge uheld m.v.

Der er dog stillet vilkår om udarbejdelse af en beredskabsplan, som indeholder handleplaner for blandt andet, hvordan brand, utætte eller kollapsede gyllebeholdere, ukontrollerede afstrømninger fra møddinger og ensilagepladser samt olieudslip håndteres.

10 EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

I dette afsnit beskrives og vurderes, hvordan ansøger gennemfører eller planlægger at gennemføre egenkontrol og management. Desuden beskrives de dokumenter og registreringer, som ansøger skal præstere for at dokumentere, at vilkårene i miljøtilladelsen er overholdt.

Miljøteknisk redegørelse

Management og egenkontrol

- Forbrug af råvarer opgøres kvartalsmæssigt ifm. udarbejdelse af E-kontrol
- Foderblandinger optimeres mindst én gang årligt af foderkonsulent
- Forbrug af vand og energi følges kvartalsmæssigt og opgøres min. én gang årligt ifm. årsregnskab
- Produktionsapparatet efterses i det daglige arbejde
- Der er dyrlægebesøg hver måned/iht. lovgivning på området
- Ejer og medarbejdere deltager i relevante efteruddannelseskurser og erfagrupper
- Der udarbejdes den lovpligtige gødningsplan

- Der er 5 års kontrol på gyllebeholdere
- Gyllepumpning overvåges
- Der er egenkontrolprogram for dyrevelfærd. Programmet følges op ifm. dyrlægebesøg og kontrolleres ifm. Danish kontrol hvert 3. år
- Der gennemføres egenkontrol ift. "Branchekode for foderhygiejne"
- Der er udarbejdet en beredskabsplan med beskrivelse af forholdsregler ifm. uheld

Lillegård er desuden, som leverandør til Danish Crown, omfattet regelsættet "Code of Practice".

Dokumentation

- Gødningsplan
- Foderoptimeringer og analyser
- Produktionsrapporter
- Dokumentation for skadedyrsbekæmpelse
- 5 års beholderkontrol

I løbet af få dage kan skaffes:

- Fakturaer på køb og salg af foder og dyr
- Sundhedsbemærkninger fra slagteri

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at gennemførelse af den beskrevne egenkontrol samt overholdelse af de stillede vilkår vil medføre, at der løbende holdes øje med, at forudsætningerne for miljøgodkendelsen overholdes, og at det er dokumenteret, således at kommunen ved tilsyn eller på efterspørgsel kan kontrollere dette.

Dokumentationen skal opbevares i mindst 5 år.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om, at alle vilkår skal være kendt af de ansatte samt om dokumentation for produktionsarealets størrelse, korrekt bortskaffelse af affald mv.

11 IE-BRUG

Miljøteknisk redegørelse

Foranstaltninger ved ophør

Ved husdyrbrugets ophør tømmes stalde, foderlagre, gyllekanaler og -tanke. Der rengøres overalt, således at der ikke forefindes foder- og gødningsrester mv., der kan tiltrække skadedyr. Skadedyrsbekæmpelsen på ejendommen opretholdes. Alle forurenende dele på anlægget fjernes. Der foretages en vedligeholdelse af bygningerne for at undgå forfald, eller bygningerne nedrives. Ved fjernelse af bygningerne vil byggeaffaldet blive sorteret og kørt til hhv. forbrænding, genbrug eller deponi.

Miljøledelsessystemer

Der er i februar 2017 offentliggjort BAT konklusioner for husdyrbrug, hvilket medfører at alle IE-brug inden 21. februar 2021 skal have implementeret miljøledelse.

Miljøledelsen skal omfatte:

1. formulere en miljøpolitik med afsæt i husdyrbrugets miljøforhold,
2. fastsætte miljømål,
3. udarbejde handlingsplan for det eller de fastsatte miljømål,
4. minimum 1 gang årligt evaluere miljøarbejdet og om nødvendigt foretage justeringer af mål og handlingsplaner og minimum 1 gang årligt gennemgå miljøledelsessystemet.

Alternativer til teknologi, teknik og foranstaltninger

Teknologien luftrensning anvendes til reduktion af ammoniak og lugt fra den nyeste stald. Der foretages ikke ændringer i staldanlægget og der implementeres derfor ikke ny teknologi.

Kommunens vurdering

Det er krav fra EU at husdyrbrug med intensiv opdræt af fjerkræ eller svin skal opfylde BAT-konklusionerne⁸ og at disse skal lægges til grund for godkendelsesvilkårene for anlæg. Bornholms Regionskommune har derfor gennemgået BAT-konklusionerne i forhold til gældende dansk lovgivning.

Miljøledelsessystemer

Der er i februar 2017 offentliggjort BAT konklusioner for husdyrbrug, hvilket medfører at alle IE-brug inden 21. februar 2021 skal have implementeret miljøledelse. Bornholms Regionskommune har stillet vilkår hertil.

Miljøledelsen skal omfatte:

5. formulere en miljøpolitik med afsæt i husdyrbrugets miljøforhold,
6. fastsætte miljømål,
7. udarbejde handlingsplan for det eller de fastsatte miljømål,
8. minimum 1 gang årligt evaluere miljøarbejdet og om nødvendigt foretage justeringer af mål og handlingsplaner og minimum 1 gang årligt gennemgå miljøledelsessystemet.

⁸ Artikel 14.3 i IE-direktivet (2010/75/EU, KOMMISSIONENS GENNEMFØRELSESAFGØRELSE (EU) 2017/302 af 15. februar 2017

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget lever over til anvendelse af bedst anvendelige teknologi, som tidligere beskrevet i nærværende miljøgodkendelse. Endvidere er det regionskommunens vurdering, at husdyrbruget har alle muligheder for at leve op til lovkrauet om implementering af miljøledelse inden deadline.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om, at der er implementeret miljøledelse på Lillegård.

12 SAMLET VURDERING

Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at når miljøtilladelsens vilkår overholdes, har ansøger truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Bornholms Regionskommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på habitatdirektivets bilag IV.

På baggrund af husdyrbrugets beliggenhed og de beskrevne ikke-væsentlige virkninger på det lokale miljø, vurderer Bornholms Regionskommune desuden, at det ansøgte ikke vil have grænseoverskridende virkninger.

13 BILAG

Bilagsoversigt:

1. Produktionsareal i ansøgt drift og nudrift
2. Produktionsareal i 8-års drift
3. Beregningspunkter i forhold natur
4. Beredskabsplan for Lillegård
5. Modtagne høringssvar i 2. offentlighedshøring, og kommunens bemærkninger

Bilag 1. Produktionsareal i ansøgt drift og nudrift

Bilag 2. Produktionsareal i 8-årsdrift

Bilag 3. Beregningspunkter til naturarealer

Ellesump 2	Kategori 3	Sagsbehandler	0	S	2,5	0,0	10,9	▼
Ellesump	Kategori 3	Sagsbehandler	0	S	2,7	0,0	19,2	▼
Sø V 2	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,3	0,0	0,9	▼
Sø Ø	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,8	0,0	2,5	▼
Sø V 1	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,5	0,0	1,6	▼
Sø SV 3	Kategori 3	Ansøger	0	V	1,0	0,0	4,1	▼
Sø SV 2	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,9	0,0	3,9	▼
Sø SV 1	Kategori 3	Ansøger	0	V	1,5	0,0	6,4	▼
Sø S	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,8	0,0	3,9	▼
Eng S 2	Kategori 3	Ansøger	0	Mk	0,2	0,0	0,6	▼
Eng NV	Kategori 3	Ansøger	0	Mk	0,1	0,0	0,3	▼
Eng NØ	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,2	0,0	0,6	▼
Skov gl. skovjordbund SØ	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,1	0,0	0,3	▼
Skov tilgroet lysåbent NV	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,1	0,0	0,3	▼
Overdrev SØ	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,1	0,0	0,2	▼
Overdrev V	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,7	0,0	1,8	▼
Overdrev NØ	Kategori 2	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,1	▼
Overdrev S	Kategori 2	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,1	▼
Overdrev SV	Kategori 2	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,1	▼
Habitatnatur NØ	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,1	▼
Habitatområde	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,1	▼

Bilag 4. Beredskabsplan for Lillegård

Opdateret 11-2021
 Opdateret 2022
 Opdateret 2023
 Opdateret 2024

Beredskabsplan

Torben Blem Kofoed, Lillegård, Præstegårdsvejen 3, 3700 Rønne

Telefonliste	Brand - instruks	Overløb af gylle - instruks	Kemikalier, oliespild - instruks	Stophaner og hovedafbrydere	Strømsvigt - instruks	Personskade - instruks
Brandvæsen 112	RING 112 - oplys: <ul style="list-style-type: none"> • Navn, adresse og tlf nr. der ringes fra • Hvad er der sket og at det er en gårdbrand • Er der tilskadekomne - hvor mange? • Er dyrerne kommet ud – art og antal der evt. er fanget Kontakt Torben 23410243	Ved større overløb af gylle eller ved brud på gylletank RING 112 - oplys: <ul style="list-style-type: none"> • Navn, adresse og tlf nr. der ringes fra • Hvad der er sket og hvor meget der er løbet ud • Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevandsboring Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne. Kontakt Torben 23410243	Ved større udslip af kemikalier og olie RING 112 – oplys: <ul style="list-style-type: none"> • Navn, adresse og tlf nr. der ringes fra • Hvad der er sket, hvad og hvor meget der er løbet ud • Om der er risiko for forurening af vandløb, drikkevand Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne. Kontakt Torben 23410243	Vand Hovedstophaner er placeret ved indførsel til ejendommen. I stalden er der på gangen placeret stophane for hver sektion. Elektricitet Hovedafbryder er placeret i den vestlige ende af stuehuset. Eltavler er placeret ved stuehus, halmløb, maskinhus samt i forrum til stalden. I stalden er der på gangen placeret afbryder for hver sektion. Kontakt Torben 23410243	Ved strømsvigt vurderes om dyr vil lide under træk fra nødopluk eller varme. Tjek alle stalde og se, om nødoplukket er åben. Begræns trækgener og varmeudvikling (overbrusning). Opstart nødgenerator. Kontroller, at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper o.l. Kontakt Torben 23410243	RING 112 – oplys: <ul style="list-style-type: none"> • Navn, adresse og tlf nr. der ringes fra • Hvad der er sket og personens tilstand • Adgangsveje Yd almindelig førstehjælp. Førstehjælpsudstyr er placeret ved forrum til stalde. Kontakt lægevagten ved mindre personskade. Kontakt Torben 23410243 Arbejdsulykker og personskade skal anmeldes til via EASY på www.easy.ask.dk .
Ambulance 112						
Lægevagt 1813						
Miljømyndighed Helle Thers 56922074						
Landbocentret 56907800						
Dyrilæge LVK 21715282	Start rednings- og slukningsarbejde, hvis forvarligt: <ul style="list-style-type: none"> • Evakuer dyr • Fjern olie, trykflasker, gødning og kemikalier Hvis det ikke er muligt at slukke branden - forsøg at begrænse den ved lukning af døre og vinduer. Modtag brandvæsenet og udlever kortmaterialet.	Modtag brandvæsen/myndighed og orientér om sted, omfang mv.	Opdæmningen kan evt. foretages med jord, halmløb eller gylle. Modtag brandvæsen/myndighed og orientér om sted, omfang mv.	Opdæmningen kan evt. foretages med jord, halmløb eller gylle. Modtag brandvæsen/myndighed og orientér om sted, omfang mv.		
Elektriker Ventilation 20290357						
Smed/VVS 40410057						
30322016						
Torben 23410243						

BEREDSKABSKORT - VEND

Bilag 5. Modtagne hørings svar i 2. offentlighedshøring og kommunens bemærkninger

Bornholms Regionskommune har i forbindelse med den gennemførte nabo-/partshøring i perioden 21. august til 2. oktober 2024 modtaget x skriftlige henvendelser. Disse er gengivet i det følgende efterfulgt af kommunens kommentarer til de enkelte punkter.

Ansøger har haft hørings svarene til udtalelse og har indsendt bemærkninger hertil.

Ejerne af Præstegårdsvejen 2 har meddelt følgende:

" Vi har ingen bemærkninger eller forbehold til den ansøgte miljøgodkendelse, så OK fra vores side."

Ejeren af Vestermarievej 35 har meddelt følgende:

" Der er tilsendt orientering om ændringer ved staldanlæggende ved lillegård i Vestermarie, hvor der er mulighed for at gøre opmærksom på evt forbehold for os der bor tæt på.

Det tilsendte beskriver, at der umiddelbart ikke skulle tilkomme yderligere gener og planen er at der skal bevares samme svineproduktion som for nuværende. Heri forstår jeg, at der ikke er planer om at øge i antallet af svin der produceres, men at det omhandler at modernisere eller optimere staldene. Såfremt det er forstået, tænker jeg ikke der kommer gener.

Der er dog, som det er nu, svære lugtgener fra gården og dens omkringliggende marker, i løbet af sommeren. Dette forventeligt fordi vi er ude på landet. Der er dog de 21 år jeg har boet i Vestermarie, hyppigere og hyppigere gyldelugt der er så kraftig, at det kan være svært at være ude eller tørre tøj udenfor en stor del af sommeren, når vinden blæser mod byen. Dertil kommer, at de mange husdyr også tiltrækker utrolig mange fluer, som kun er blevet værre med årene. Jeg stiller mig derfor kritisk overfor at tro på der ikke er hensigt at producere flere slagtesvin, da en så stor investering er omkostningstung og gerne skal indtjenes. Dette påtænker jeg sker ved merproduktion.

Yderligere påtænker jeg, at der, hvis ikke nu, opstår en merproduktion fordi nye stalde vil give mulighed for forhold der senere kan ansøges om at have flere grise i. Dertil vil der være behov for at producere mere svinefodder - mere trafik på markerne. Der er allerede sommeren over meget trafik med store maskiner som laver støjgener. Disse kører en stor del af sommeren i døgndrift og vanskeliggør søvn og socialt samvær udenfor. Det er simpelthen ikke muligt at tale sammen da traktorer, mæjetærskere etc idag er så enorme, at de larmer når de kommer fordi.

Vi har de sidste 3 - 4 år haft så mange fluer, at det ikke er muligt at være inde uden enten fluenet ved alle døre og vinduer, eller have fluefangere oppe i rummene. En elektronisk er ikke nok. Der er fluer på alle flader og stort ubehag dermed. Jeg tænker ikke vi er de eneste der har gener, men ved også vi bor tæt på da vi ligger på første vej op mod gården (hovedvejen gennem Vestermarie).

Jeg ønsker derfor, at der noteres vi er imod merproduktion og de gener der følger, også selvom der forventeligt gives tilladelse fordi det gavner kommunen og indtægter."

Ansøgers bemærkninger til de modtaget høringsbemærkninger

Der bliver ikke ændret på staldanlægget eller bygget til, og der bliver hellere ikke ændret på, hvor mange grise der er i stalden.

I forhold til lugt- og fluegener oplyser ansøger, at der gøres alt for at begrænse de lugtgener, der altid vil være ved en produktion af grise. Der er luftrensning på den sidste stald, der foretages hyppig gylleudslusning 2 gange om ugen. Hovedparten af gyllemængde bliver leveret til biogas.

Staldene vaskes og desinficeres efter hvert hold grise, dvs. at alle staldafsnit vaskes løbende 4 gange om året.

Endvidere er den ene gylletanke ved at blive overdækket for at minimere den lugt, der kan forekomme ved gylleudslusning og gylleudbringning.

Der anvendes rovfluer i staldene hele året for at minimere forekomsten af fluer i staldene.

Produktionen af slagtesvin på Lillegård har været den samme produktion de sidste 10 år, og der ændres ikke på dette i forbindelse med ansøgningen om §16a-miljøgodkendelsen. Der er alene tale om en ansøgning, som medfører, at produktionen godkendes efter nuværende lovgivning.

I forhold til maskinstøj oplyser ansøger, at det er korrekt, at Lillegård har fået større maskiner, men det betyder også markarbejdet hurtigere færdiggøres, og derved støjer i kortere tid. De fleste af ejendommens marker ligger nord, øst og syd for byen, så det er begrænset, hvor meget Lillegårds maskinpark kører forbi Vestermarievej 35.

Afslutningsvis oplyser ansøger, at der er gjort alt på Lillegård for at begrænse de gener en produktion af grise medfører både for ansøger selv, medarbejderne og naboerne/lokalsamfundet, og Lillegård har ikke fået en eneste klage i de 37 år nuværende ejer har producerede grise på ejendommen.

Bornholms Regionskommunes svar til de to indkomne høringsbemærkninger:

Ved godkendelse efter stipladsmodellen reguleres produktionsstørrelsen efter produktionsareal fremfor antal producerede grise. Uden en ændring i produktionsarealet, som det er tilfældet på Lillegård, vil der med den nye godkendelse ikke ske en ændring i antallet af grise på stald.

Antallet af grise på stald er reguleret efter dyrevelfærdsloven, der angiver minimumsarealet pr. gris i forhold til grisenes vægt. Denne lovgivning vil til hver tid være opfyldt.

Staldanlægget på Lillegård er sektioneret. Hver gang en staldsektion tømmes foretages der efterfølgende vask og desinficering samt udtørring inden der indsættes et nyt hold grise. Denne praksis følges i nudrift og vil fortsætte uændret i ansøgt drift.

Uden en forøgelse af produktionsarealet og dermed maks. antal dyr på stald, vil der med den nye godkendelse ikke ske en øget udledning fra anlægget i form af lugt eller ammoniak.

I forhold til fluegener på Vestermarievej 35 er det ikke regionskommunens vurdering, at driften på Lillegård er skyld i eventuelle fluegener, idet Lillegård ligger i forholdsvis stor afstand af omtalte ejendom.

Regionskommunen skal gøre opmærksom på, at færdsel gennem Vestermarie og via Vestermarievej forbi nr. 35 ikke alene kan tilskrives driften af Lillegård. Endvidere reguleres færdsel ikke via Husdyrlovens bestemmelser, og dermed ikke i miljøgodkendelser til husdyrbrug.

Høringssvarene giver ikke anledning til ændringer i §16a-miljøgodkendelsen.

